

Ontwerp omslag en illustraties: vandijk ontwerpt, Eindhoven
Ontwerp binnenwerk: Palmslag

Foto auteur: ISO Foto, Almere

© 2020 Uitgeverij Palmslag | Leo A.A. de Jong

www.blauwe-eekhoorns.nl

www.palmslag.nl

info@palmslag.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit boek mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, internet, fotokopie, microfilm of op welke andere (digitale) wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form by print, internet, photoprint, microfilm or any other (digital) means without written permission from the publisher.

ISBN 978 94 930 5959 7

NUR 303

Eerder verschenen van Leo A.A. de Jong:
De nacht van de blauwe eekhoorns (2018)

LEO A.A. DE JONG

TIJDECHO

EN ANDERE KORTE VERHALEN

*Het leek wel of de jaren steeds sneller gingen. En steeds minder betekenden... Een soort tijdinflatie.
– Uit het verhaal 'Tijdecho'*

palmslag

INHOUD

9	PROLOOG: TIJDVERSPILLING
13	DE PESTTOERIST
29	TIJDECHO
43	DROOMLAND
47	DE GEMEENTE OOSTENRIJK
65	RELATIVITEIT
75	REINCARNATIE
91	BLESSURETIJD
101	DE SCHAATSER
117	ZELFINZICHT
123	VOORKENNIS
135	ANDROMEDA
149	NOVATERO

TIJDVERSPILLING

Voor Jenny...

Ik was jaren geleden met een meisje in Frankfurt. Jenny heette ze. Mooie hotelkamer op de vijftiende verdieping. Uitzicht op de skyline, onbewolkt maar toch niet warm. Een unieke combinatie voor Frankfurt in juli. Het werd langzaam donker. De skyline van Frankfurt is indrukwekkend. De hoogste toren is de Messeturm. 265 meter, iets uit het centrum. Maar de meeste torens zijn van banken. En ze zijn niet eens veel minder hoog. Deutsche Bank, Commerzbank, Volksbank. We keken in de schemering naar al die wolkenkrabbers.

‘Hoeveel bedrijven zitten er nu in zo’n toren?’ vroeg Jenny mij.

‘Nou gewoon, eentje,’ antwoordde ik. ‘Dat zijn hoofdkantoren.’

‘Wat? Eén bedrijf, zo’n heel gebouw?’ reageerde ze geschokt.

‘Daar passen wel duizend mensen in. Wat doen die mensen de hele dag?’

Ik werkte toentertijd zelf bij een bank. In een hoge toren. Intussen had de Volksbank zijn lichten aangedaan. De opvallende witte kroon van het gebouw stak mooi af tegen de donkerblauwe avondlucht. Ik begon te vertellen voor wat voor zaken je allemaal bij een bank terecht kunt. Ja, dat zijn de kantoren. Dat begreep ze wel. Dat is best hard werken, want er is veel te doen. Het aantal klanten per adviseur neemt alleen maar toe. Ik heb ook op zo’n kantoor gewerkt. Daar wordt het geld verdiend. Maar de meeste van al die mensen in zo’n hoofdkantoor hebben geen klantcontact.

‘Ja,’ zei ik, ‘in zo’n hoofdkantoor zitten natuurlijk veel centrale ondersteunende diensten zoals personeelzaken, IT en niet te vergeten management. Soms gebeuren er in zo’n gebouw ook wel dingen dubbel.’ We vonden mijn antwoord

allebei niet geweldig.

Lieve Jenny, je vraag is al lang geleden. Maar ik heb jouw verbazing vaak in gedachten op kantoor gehoord: wat doen die mensen de hele dag? Vergeef mij dat het zo lang heeft geduurd, maar ik heb inmiddels wat dingen verzameld:

- Te laat komen
- Koffiedrinken
- Krant lezen

Dan zit de ochtend er alweer bijna op. Bah, flauw. Nee, zo werkt het voor de meeste mensen natuurlijk niet. Ook op het hoofdkantoor is heel veel te doen. Om je alsnog een antwoord te geven heb ik een lijstje gemaakt:

- Afschuiven van werk (indien goed gedaan komt dit bij de ontvanger over als “van het kastje naar de muur”. Dan houden ze op met zeuren; in ieder geval bij jou). Goede afschuivers hebben weinig last van stress en vervullen dus een voorbeeldfunctie.
- Dingen dubbel doen (hoe groter het bedrijf, hoe makkelijker dit gaat).
- Extra vroeg beginnen om je deadlines te halen, om je werk vervolgens door te sturen naar een andere afdeling, waar het zo lang blijft liggen dat klanten bij jou gaan klagen dat ze het te laat hebben ontvangen.
- Het opstellen van documenten waar niets mee gedaan wordt.
- Fouten van anderen herstellen.
- Wachten op input van collega's.
- Achter mensen aanzitten die hun beloftes niet nakomen...
- ...en vervolgens uitleggen waarom dingen die al lang af hadden kunnen zijn, nog steeds niet klaar zijn.
- Te lange vergaderingen (bijvoorbeeld drie keer dezelfde conclusie trekken).
- Nutteloos overleg (niet te verwarren met bovenstaande).

- Inhoudsloze notulen opstellen (J.P. Sartre stelde: ‘c’est les actes que l’homme existe.’ Dat is in het bankwezen niet waar. Het gaat niet om je daden, maar wat je *vastlegt*).
- Overbodige cursussen (bijvoorbeeld voor een systeem waar je niet mee werkt).
- Zinloze opleidingen (bijvoorbeeld leren van achterhaalde stof en/of theorie waarvan je zeker weet dat het in de praktijk niet werkt).
- Een zogenaamde e-learning opnieuw doen, omdat het systeem niet heeft opgeslagen dat je geslaagd was.
- Interne verhuizingen (echt een kernactiviteit van een goede bureaucratie), bij voorkeur tijdens de drukste periode van het kwartaal.
- Wachten tot je computer eindelijk is opgestart/herstart.
- E-mails lezen waarin staat hoelang de storing van dat computerprogramma, waar je echt niet zonder kunt, nog duurt.
- Bedrijfspropagandablaadjes lezen waarin staat dat alles in the *company* fantastisch gaat, steevast opgeleukt met foto’s van superenthousiaste collega’s.
- Lachen om de beschrijving van interne vacatures, waarvan je weet hoe de baan werkelijk is (sollicitanten mogen natuurlijk niet liegen, dat mag alleen de werkgever).
- Stukken schrijven waar iemand anders zijn naam onder zet.
- Goede ideeën verloren zien gaan door mensen die ze niet snappen (maar die vaak wel hoger in de organisatie staan).
- Een briljant idee/besluit moeten verdedigen omdat de uitvoering niet helemaal volgens het boekje was. Een slecht besluit, waarbij alle procedures nauwgezet zijn gevolgd, is natuurlijk per definitie in orde, hoe desastreus het resultaat ook is.
- Een collega die jouw hulp vraagt nadrukkelijk verzoeken

niet tegen je baas te zeggen dat je hem hebt geholpen. Anders merkt je baas dat je geen goede afschuiver bent, en we hadden al eerder geconstateerd dat dat belangrijk is.

- In je *out-of-office*-melding verwijzen naar een collega die ook met vakantie is.
- Flexibel zijn om andermans gebrek aan planning op te vangen ('oh, dit ligt al een maand op mijn bureau zonder dat ik er iets mee gedaan heb. Heb jij vanmiddag tijd? Het is dringend').
- Ergens lang mee bezig zijn verwarren met zorgvuldigheid.
- Je blindstaren op *efficiency* (versus effectiviteit): liever een beetje van iets zinnigs doen dan iets wat nutteloos is perfect uitvoeren; gedetailleerde onzin blijft onzin.
- Beoordelingsgesprekken/evaluaties.
- Afgerekend worden op de fouten die anderen hebben gemaakt (eigenlijk een integraal deel van het vorige punt).
- Continu zeggen dat je het zo druk hebt.

En als je niet over een soort van "hoofdkantoorbenen" beschikt, ben je aan het eind van de dag oprecht bekaft. Natuurlijk, je moet geld verdienen om in leven te blijven. Maar is het geen doodzonde om *zo* de meeste tijd van je leven door te brengen? Zo'n tijdverspilling...

Lieve Jenny, ik heb eindelijk de energie gevonden om wat anders te gaan doen.

DE PESTTOERIST

Een verhaal over een bizarre tijdreis

Mies had een hekel aan mensen. Een pesthekel! Hij droomde er wel eens van dat de hele mensheid zou worden uitgeroeid door een ziekte. Zou dat niet mooi zijn? Als de planeet eindelijk zou worden verlost van die plaag die homo sapiens heet? In de middeleeuwen was het al eens bijna zo ver gekomen: met de pest. Die ziekte zou je terug moeten kunnen halen. Maar wacht eens even? Dat kan tegenwoordig: toptechnici hadden recent een functionerende tijdmachine ontwikkeld.

Het is het jaar 2050. Michel, of Mies zoals hij zichzelf noemde, was 49 jaar en van beroep wetenschapsjournalist. Mies, zo noemde zijn moeder hem ook toen hij klein was. Zo had zijn moeder hem eigenlijk *altijd* genoemd. Want ze stierf toen hij tien was. De artsen zeiden dat het een ziekenhuisbacterie was. Haar plotselinge dood was een grote klap voor hem. Zijn jeugd was sowieso al niet zo prettig, want hij werd veel gepest. Op school, maar ook thuis door zijn oudere broer. Gelukkig was die er inmiddels niet meer. Hij was drie jaar geleden in Duitsland doodgereden door een haastige schoorsteenveger.

Michel had een IQ van 156. Maar wat heb je daaraan? Altijd omgeven door collega's die je niet snappen, voor wie je "te snel" gaat. En stevast een chef met het IQ van een regenworm. Die alles alleen maar op *zijn* manier wil doen. En gezeik van ondergeschikten over "verbeteringen" alleen maar irritant vindt. In de liefde had Mies ook nooit veel geluk gehad. Hij had één keer een langere relatie gehad. Maar hoewel hij zielsveel van haar hield en alles voor haar deed, bedroog ze hem aan alle kanten. Nee, in zijn vrije tijd was Mies liever alleen. Hij had in de loop van zijn leven de pest aan mensen gekregen. En die ziekte gunde hij ze inmiddels ook van harte.

De pest. De afgelopen decennia waren er met enige regelmaat nog pestgevallen in de wereld geweest. Bijvoorbeeld in Madagaskar, India, Nigeria en China. Maar dat waren toch altijd relatief kleine epidemieën. In ieder geval vergeleken met wat we eeuwen geleden in Europa hebben meegemaakt. Voor het *echte* virus zou je waarschijnlijk toch terug moeten gaan naar de middeleeuwen. Dat is toch *the real thing*: waarschijnlijk een veel agressievere variant van de ziekte dan die slappe hap van vandaag de dag. En met die recent ontwikkelde tijd-machine zou het toch mogelijk moeten zijn om dat virus op te halen.

Voor wat betreft de zogenaamde “paradox van tijdreizen” zijn er meerdere scholen. Eén theorie gaat ervan uit dat er een parallel universum is of ontstaat, met een alternatieve werkelijkheid. Daar zijn er dan oneindig veel van. Die theorie vond Mies vergezocht. Als elke keus van elk individu leidt tot een parallel universum, worden dat er wel onvoorstelbaar veel! Een andere school gaat ervan uit dat, wat je als tijdreiziger ook doet, het géén invloed op de toekomst zal hebben. Dat de geschiedenis zich *zo* aanpast dat er uiteindelijk toch keer op keer dezelfde uitkomst is. Die gedachtegang leek hem aannemelijker. Als enkel mens heb je toch maar een zeer beperkte invloed op de wereld. Zelfs als je in de tijd reist... Stel dat je bijvoorbeeld terugreist naar het huis van je toekomstige ouders. En negen maanden voor je geboorte hun brievenbus volstopt met condooms. Als ze die niet gebruiken, word je toch wel geboren. Of neem Adolf Hitler: in de Eerste Wereldoorlog schijnt hij net even te zijn wezen plassen, toen al zijn collega's in zijn schuttersputje werden gedood. En in de Tweede Wereldoorlog had Von Stauffenberg ook geen succes. Zou *nog* een aanslag de geschiedenis of toekomst werkelijk hebben veranderd?

Om het over het lot van de Japanse stad Kokura nog maar helemaal niet te hebben. Die stad werd in eerste instantie

gespaard om nog een paar intacte doelen over te houden voor een atoombom. Op 6 augustus was Kokura het alternatief voor Hiroshima. Maar in laatstgenoemde plaats was het die dag “mooi weer”, dus er was geen behoefte aan het alternatief. Op 9 augustus was Kokura wél doelwit nummer één. Maar die dag was het er bewolkt. In Nagasaki was het weer toen wel goed... Hoezo voorbestemming? En hoezo eigen invloed? Als zoiets banaals als bewolking bepaalt of je stad wel of niet van de aardbodem wordt weggevaagd? Nee, je moet je eigen invloed op de richting van je leven niet overschatten. Dat had Mies inmiddels wel geleerd. Er lijkt altijd wel een of andere externe kracht te zijn die je planning onverwacht overhoop gooit...

Anyway, de wereld beschikte in ieder geval sinds kort over een tijdmachine. Die stond in een nieuwe, Duitse vestiging van het CERN. Bij Bamberg. Die stad kende hij goed. Het was een mooie, oude plaats. En in Bamberg was de pest ook geweest. In ieder geval tijdens de grote pestepidemie die begon in 1347. Van wat hij op internet kon vinden, bereikte de “zwarte dood” de stad in het jaar 1349. En volgens overlevering zou de pest in het voorjaar naar de stad zijn gebracht door een “grote vreemde deling”. Het was dus een prima plek om naartoe te gaan. Voor wat betreft de eerste drie dimensies dan. Voor wat betreft de vierde dimensie moesten er 701 jaren vanaf.

Maar zo'n installatie als die van CERN wordt goed bewaakt. Daar kun je als buitenstaander niet zomaar even binnenlopen. En als je daar een baan zou willen, gaat dat ook niet zo makkelijk. Maar met zijn achtergrond als wetenschapsreporter was er wel wat te regelen. Hij zou een rondleiding kunnen aanvragen om informatie te krijgen voor een mooi artikel. Zijn werkgever vond dat in ieder geval prima, dus die aanvraag kon de deur uit. De aanmeldingsprocedure voor een bezoek aan de CERN-vestiging kostte wel meerdere maanden. Ook als bezoeker moest er van alles worden gecheckt. Maar dat was niet zo erg. Hij had toch flink wat tijd nodig om zijn bezoek

aan de middeleeuwen voor te bereiden. Zo'n sprong van zevenhonderd jaar maak je per slot van rekening niet zomaar. En hoe beter de planning, des te kleiner de kans dat er iets mis zou gaan...

Wat betreft kleding moest hij opletten dat het er allemaal niet te modern uitzag. Maar in middeleeuwse lompen bij het CERN aankomen kon natuurlijk ook niet. Hij had gekozen voor een bruine broek, een grijs hemd en leren schoenen. Dat moest dan maar eventjes onopvallend genoeg zijn. Daar ter plekke kopen we dan wel wat lokaals, was zijn idee. Het was in ieder geval geen spijkerbroek met een felgeel T-shirt en Nikes. En een modern driedelig pak leek nou ook niet de meeste geschikte keuze voor het midden van de veertiende eeuw. Met betrekking tot geld had hij gekozen voor diverse gouden en zilveren munten. Met een vijl had hij de voor- en achterkant onherkenbaar gemaakt. Een hoofd van Juliana, Wilhelmina of een springend hert zou misschien vragen oproepen. Met name de gouden munten had hij daarna in partjes van vier gehakt. Dat zou als betaalmiddel universeel genoeg moeten zijn. Taal baarde hem nog wel de meeste zorgen. Natuurlijk, zijn Duits was prima. En hij had de afgelopen tijd ook Frankisch geleerd. Maar dat klinkt in de eenentwintigste eeuw waarschijnlijk toch een heel stuk anders dan zevenhonderd jaar geleden. Maar ach, hij was een vreemdeling van buiten de stad (dat klopte in ieder geval). Dus dat taalverschil liet zich waarschijnlijk wel verklaren.

Voor wat zijn "moderne spullen" betrof wilde hij in ieder geval zijn horloge meenemen. Dat was echt onmisbaar. Al was het alleen maar voor de timing van zijn terugtocht naar het heden. Dingen als zijn telefoon, paspoort, creditcard, sleutelbos en bankbiljetten zou hij onderweg moeten dumpen. Als het kon ergens in de eenentwintigste eeuw, maar als het niet anders ging in de veertiende. Een bril had hij gelukkig niet. Die kwamen zo rond de veertiende eeuw weliswaar op, maar

zo'n moderne zou waarschijnlijk wel opvallen. En even naar de apotheek gaan voor lenzenvloeistof zou misschien ook lastig worden.

Eind maart bracht Mies ten slotte zijn bezoek aan het CERN in Bamberg. Al meteen bij de ingang was er een probleem: mijnheer Antrop stond namelijk niet op de bezoekerslijst. Hoe was dat in hemelsnaam mogelijk? Gelukkig kon alles snel worden rechtgezet. De CERN-medewerkers belden met zijn werkgever en konden, nadat er wat gegevens waren gemaïld, overtuigd worden dat alles oké was. Pfoe! Toch goed dat hij het bezoek officieel via zijn baas had laten lopen. Daar sta je dan met al je voorbereiding. Ga je nog bijna nat op een stomme, administratieve fout.

Eenmaal binnen kregen Mies en de andere bezoekers een gedetailleerde toelichting op de geschiedenis en het functioneren van de tijdmachine. Met name de werking werd uitgebreid uit de doeken gedaan, wat erg welkom was. Want op internet en in de literatuur was daar niet zo heel veel over te vinden geweest. De bediening bleek voor zo'n ingewikkeld apparaat erg simpel. Voor wat betreft de ervaring met de machine: tot nu toe hadden ze alleen een aantal tijdsprongen van een uur gedaan. Die konden in ieder geval goed worden gecontroleerd. Ze wisten van tevoren precies wat er zou gaan gebeuren. En er was geen risico dat de proefpersoon zichzelf tegen zou komen: dat kon door de planning in goede banen worden geleid. Maar ze hadden ook een combinatie van tijd en locatie geprobeerd. Het ding werkte in ieder geval ook in een open veld. Nou ja, op de binnenplaats van het gebouw. Want je wilt als wetenschapper natuurlijk niet te wild doen. Wat in ieder geval cruciaal was: bij het functioneren van het apparaat was er maar een hele kleine marge. Voor de terugreis moest je vrijwel precies op de plek gaan staan waar je was aangekomen. Het vermoeden was dat er maximaal een paar meter speling

was, maar waar die grens precies lag, wisten ze nog niet. Heel belangrijk om rekening mee te houden bij het terugkomen!

Na een dik uur toelichting door enthousiaste CERN-medewerkers, wist Mies genoeg om een mooi artikel te schrijven. Of om het apparaat te kunnen bedienen. Wat heel makkelijk was: alle benodigde gegevens zaten er al in. Die aardige CERN-mevrouw wilde bij de demonstratie graag een voorbeeld hebben. Van locatie, tijd en datum. Nou, graag dus! Het jaar 1349, bestaande locatie, en geautomatiseerd terug na een week. Hij hoefde alleen nog maar op één knop te drukken. En die zat ook op het bedieningspaneel aan de binnenkant van de machine, dus dat moest wel gaan.

Aan het eind van de rondleiding ging hij nog even terug naar de tijdmachine. Zogenaamd omdat hij zijn fototas was vergeten en die op wilde halen. Alle instellingen van de demonstratie stonden er nog goed in: het jaar 1349, locatie Bamberg, terugtocht via *self-timer* precies één week later. Eén druk op de knop... Hopla!

Zijn keuze voor dezelfde locatie pakte prima uit: hij landde op een open veld net buiten de stad. Op de grens van een weiland en een korenveld. Die plek moest hij goed markeren, want hij moest het over een week precies terug kunnen vinden. Zijn landingszone was drie meter van een paadje vandaan. Dat was mazzel. En als hij in de richting van de stad liep, was het precies zeventien stappen naar een grote boom. Dat was goed te onthouden. Maar voor alle zekerheid schreef hij het even op. Hij had toch ook een pen en wat papier meegenomen. Die moest hij wel goed weghouden, want zelfs de meest eenvoudige ballpoint zou ongetwijfeld tot vragen leiden. Of “gewoon” een dun wit stukje papier... Van de tijdsprong zelf voelde je trouwens niets. Hij was er opeens. Compliment aan de uitvinders! Hij liep naar de stad toe. Die lag ongeveer een kilometer naar het oosten.

Het was ongelooflijk hoe herkenbaar Bamberg in het jaar 1349 was. Een verschil van zevenhonderd jaar, maar de skyline was vrijwel hetzelfde. De dom met zijn vier markante torens stond er al. Aan de rand van de stad, zoals dat nu vrijwel nog steeds zo is. En op die ene heuvel stond ook al een kerk. Hoge flats waren er in de eenentwintigste eeuw sowieso nooit gebouwd, maar toch. Bij de stad aangekomen kwam Mies het stratenplan ook bekend voor. Met houten huizen en modderige straten. Dat wel. Maar je kon er nog steeds prima de weg vinden. Alleen het beroemde stadhuis in het midden van de rivier was er nog niet.

Hij had al snel wat lokale kleding had gekocht (met zijn zilver kon hij in Bamberg prima betalen, goud had hij nog niet eens nodig gehad) maar trok toch wel bekijks. Zijn lengte van 1 meter 85 was in de eenentwintigste eeuw hooguit gemiddeld, maar in het middeleeuwse Bamberg kwam hij over als een soort reus. Mannen van rond 1 meter 65 leken eerder regel dan uitzondering en de vrouwen waren vaak nog een stuk kleiner. Als hij nog langer was geweest, waren de mensen vast vragen gaan stellen.

Al snel kwam hij tot de conclusie dat alle hotels waar hij ooit in Bamberg had overnacht nog gebouwd moesten worden. Dan maar op zoek naar een “nieuw” hotel. Dat was nog wel even zoeken.

Met betrekking tot zijn kamer verwachtte hij toch wel dat ze minimaal CNN op de televisie hadden. En natuurlijk een goed gevulde minibar. Bah, wat een humor! In de taveerne, die hij ergens in een smal straatje in het centrum had gevonden, was op de kamers niet eens *iets* van sanitair. Er was een pot op de gang. WC-papier? *Fehlanzeige!* Dat ging leuk worden, zeg... En er was geen licht. Ja, een paar kaarsen. En geen kachel. Mensen hebben het vaak over de donkere middeleeuwen, maar Mies vond het er vooral *koud*. Nou ja, dat “donker” klopte eigenlijk ook wel. Mijn god, wat was er ’s avonds buiten

weinig licht. Na zonsondergang ging je in deze tijd echt niet meer voor je lol de deur uit. Het dichtstbij kwam die recente stroomstoring bij hem in zijn stad: alles thuis was uit. De straatverlichting ook. Alleen de NS bleek nog te kunnen rijden. Het enige licht kwam van de sprinter die het station binnen reed. Uitstappende reizigers kwamen terecht in een donkere wereld. Maar die was nog beschaafd vergeleken met wat in de middeleeuwen standaard was.

Al snel werd Mies duidelijk hoeveel er in de veertiende eeuw nog aan “moderne” ingrediënten op de menukaart miste. Natuurlijk, tropische vruchten als kiwi’s, mango’s en bananen hoefde je in de middeleeuwen niet te verwachten. Maar zoiets simpels als tomaten of maïs? Over simpel gesproken: aardappelen! Die ondergrondse dingen die we bijna elke dag als vanzelfsprekend in een of andere vorm eten. Van patat tot puree, van kroket tot gewoon gekookt. Het moest allemaal nog door Columbus & co worden ontdekt. Er was wel veel brood. En het ontbijt was al redelijk volledig: eieren, spek, ham, kaas. En melk. Pfah! Melk! Dat was wel even een ander verhaal dan dat witte water uit de eenentwintigste eeuw! Dan toch maar “gewoon” bier bij het ontbijt? Ach, waarom ook niet? Maar al met al was het eten wel gewoon wat het was: eerlijk. Honderd procent bio. Maar dan zonder logo.

In ieder geval kwam hij met zijn aangepaste muntgeld goed uit de voeten. Men vond het meestal wel een beetje raar dat ze niet konden zien wat het voor munten waren. Maar goud is goud en zilver is zilver. Dat gaat gewoon op gewicht. Ongetwijfeld met een discount, maar wat maakt het uit. Voor een halve goudmunt had hij een hele week kost en inwoning in zijn taveerne (de term halfpension was nog niet bekend). De lokale “bierflatrate” voor één avond bedroeg precies één omgekatte zilveren gulden. Smaakte nog prima ook. Een kennis van de eigenaar van zijn taveerne had trouwens aangeboden om wat van zijn munten om te wisselen naar lokaal geld. Ach, waarom niet? Was

in ieder geval handig voor het doen van kleinere aankopen ter plekke. Mies had van tevoren wel even op de markt naar wat prijzen gekeken. Dat je niet je opeens voor een gouden munt omgerekend net één appel blijkt te kunnen kopen... Zo'n middeleeuwse geldwisselaar is toch een soort van bankier.

Maar over het algemeen vond hij de mensen in de middeleeuwen wel oké. En op de eerste avond had hij nog sjans ook. Het meisje van de bediening in de kroeg vond hem duidelijk leuk. Maakte opmerkingen dat ze zulke grote, sterke mannen niet vaak zag in Bamberg. Nou, dacht Mies bij zichzelf, dat heeft waarschijnlijk niet zo zeer met de locatie te maken als met het *tijdstip*. Maar wel leuk, het was zo'n beetje voor het eerst dat iemand van het andere geslacht hem een compliment gaf over zijn fysieke eigenschappen. En hij vond haar ook niet onaantrekkelijk. Midden twintig, lange bruine haren, mooie bruine ogen. Goed gevulde blouse ook. Honderd procent naturel. Dat is wel een voordeel van de middeleeuwen: siliconenvullingen moesten nog worden uitgevonden. Maar hoe leuk hij haar ook vond, hij was voor andere zaken gekomen. Bovendien leek het hem veel te lastig om er echt werk van te maken. Zo zat er al een man een tafeltje verderop minder blij naar hem te kijken als ze bij hem stond. Nee, gezeik met een jaloerse "local" was wel het laatste waar hij op zat te wachten. En als het al tot seks zou komen, hoe zou ze dan op hem reageren? Tatoeages of piercings had hij niet, maar waren mannen in de middeleeuwen al besneden? En zo ja, dan was het vast niet zo netjes gedaan als bij hem. En dan zij. Wanneer was de laatste keer dat ze überhaupt een douche of een badkuip had gezien? À propos geur: ze vond dat hij lekker rook. Shit! Hij had die ochtend voordat hij naar het CERN ging aftershave opgedaan. Ging gewoon in een reflex. Klasse zeg... Wat had hij nog meer verkeerd gedaan zonder dat hij het beseftte? Volgende keer toch maar ergens anders wat gaan drinken.

Ondanks het ontbreken van veel dingen maakte 1349 een

betere indruk op hem dan verwacht. Goed, de bewoners van de veertiende eeuw waren natuurlijk niet zo hoogopgeleid als de bewoners van de eenentwintigste eeuw. En veel dingen zouden wat hygiënischer kunnen, maar Mies vond ze wel heel eerlijk. Net als het eten. Mensen met een oprechte belangstelling. Authentiek. Echt! Als zuurkool zonder aardappelen. Met een vette homp worst erbij. Waarvan je niet weet wat er in zit. Maar waar je van proeft dat het vers is. Dat de beestjes, waar-ie van gemaakt is, vanmorgen nog wakker zijn geworden.

Op één of andere manier leek het leven in die tijd veel intensiever. Misschien ook wel omdat de dagelijkse bezigheden veel meer gericht waren op de dingen die er echt toe doen. Terwijl wij in de moderne tijd voortdurend worden afgeleid door bijzaken. Of zelfs gewoon niet meer weten waar het in het leven nou eigenlijk écht om draait. En constant bezig zijn met hoe we op anderen overkomen. Welk *beeld* we bij de mensen om ons heen oproepen. Op kantoor, school of (o, zo belangrijk!) internet. Van dat constant bezig zijn met je uiterlijk was absoluut geen sprake in deze middeleeuwse wereld. Een wereld waarin het bezitten van zoiets “simpels” als een *spiegel* de ultieme luxe is, die voorbehouden was aan de allerrijksten. Wat misschien ook wel hielp, was dat je niet elke vijf minuten geconfronteerd werd met een of ander superslank rolmodel. In tijdschriften, op billboards, of televisie. Het was misschien het andere uiterste, maar Mies had de indruk dat het *ontbreken* van sommige dingen leidde tot meer tevredenheid en meer zelfbewustzijn dan de manier van leven in de moderne tijd.

Al met al maakten de mensen uit die tijd meer indruk op Mies dan hij had verwacht. En hij zou het rot vinden als zijn tijdreis hen op een of andere manier zou schaden. Maar hij moest niet vergeten waarom hij hier was. Om een leuk souvenirkje uit de veertiende eeuw mee te nemen voor al zijn vrienden in de toekomst. In de vorm van een onvervalste, middeleeuwse bacterie.

In Bamberg waren er ratten genoeg, maar geen pest. Verdomme, het is 1349. Als er nu nog geen pest is, wanneer dan wel? En wat klopte er van het bericht dat hij gelezen had, dat in het voorjaar van 1349 een grote vreemdeling de pest naar Bamberg had gebracht?

Bij navraag in de taveerne bleek dat de angst voor de pest er goed in zat. Er gingen al een jaar verhalen de rondte dat er hele steden bijna door waren uitgeroeid. Met name in het zuiden en oosten van Europa, maar het leek steeds dichterbij te komen. Deze week bereikte Bamberg het nieuws dat er pestgevallen zouden zijn in Haßfurt. Dat vond Mies een prima bericht. Haßfurt ligt vlakbij: het is ongeveer een kwartier met de trein. Het station van Haßfurt is één van de laatste haltes als je vanaf Würzburg naar Bamberg rijdt. Maar dat is in het jaar 2050! Nu is het twee dagen te voet. En de wegen zijn slecht. “Slecht”? Wat moet je je daarbij voorstellen als een middeleeuwer dat zegt? Modder tot aan je oksels? Wolven en beren? Bestaan er in deze eeuw nog mammoeten? Maar hij leerde al snel dat je ook met een paard en wagen naar Haßfurt kon. Dat was veel sneller en nog betaalbaar ook. Kostte maar twee zilverstukken. Maar die reis was weer op een andere manier gevaarlijk. Er was een groot overvalrisico. Dan toch maar te voet. Er zou ongeveer halverwege een herberg zijn. Nu maar hopen dat hij daar onderweg kon overnachten. Even bellen was er niet bij... De overnachting halverwege was echter geen probleem. Vooraf reserveren bleek in de middeleeuwen niet nodig. Reizigers waren in de herberg altijd hartelijk welkom. Het weer was goed en met de modder viel het mee. Na twee dagen bereikte de pesttoerist Haßfurt.

Aangekomen in Haßfurt bleek de pest duidelijk in de stad aanwezig. Direct bij aankomst zag hij al hoe een pestslachtoffer werd afgevoerd. En ze hadden er wat moois van gemaakt: ratels die verrassend veel geluid maakten en indrukwekkende kostuums. Een lugubere processie van de dood, die zich

langzaam en statig door modderige, stinkende straten voort ploegde. Precies zoals je je als modern mens de middeleeuwen voorstelt. Het was maar goed dat hij geen fototoestel bij zich had, want hij had zich misschien niet kunnen beheersen...

Ratten waren er ook genoeg in Haßfurt. Mies begon er een paar te voeren met de stukjes brood die hij van zijn ontbijt in de herberg had meegenomen. Mensen vonden het vreemd en hadden geen flauw idee waar hij mee bezig was. Wisten zij veel. Het verband tussen ratten en de pest was nog niet bekend. Na hier en daar in Haßfurt wat ratten te hebben gevoerd, constateerde Mies tot zijn tevredenheid diverse rode puntjes op zijn armen en benen. Vlooiënbeten, zonder twijfel. En hij concludeerde dat zijn missie hoogstwaarschijnlijk geslaagd was. Snel terug naar Bamberg. Hij was te voet gekomen, maar wilde toch wel terug te paard. Of beter gezegd: met paard en wagen. Hij had definitief geen zin meer in nog zo'n lange reis. Voor het geld hoefde hij het niet te laten. De mensen van de koets waren tevreden met een kwartje goud of drie stukken zilver. Liever dat laatste, want die rare gouden muntjes van hem vertrouwden ze toch niet helemaal. Mies vond het prima.

De tocht terug met paard en wagen ging goed. Geen struikrovers die dag. Die houden ook niet van regen. Maar in Bamberg wachtte hem een onaangename verrassing. Toen hij zijn taveerne binnenkwam, werd hij gearresteerd. Hij werd aangeklaagd voor hekserij. Ze hadden zijn pen op zijn kamer gevonden. Een toverpen die je niet in de inkt hoeft te dopen en maar bleef schrijven. Vast een instrument van de duivel. Tja, dat noemden ze in 2050 nou gewoon een *BIC*... Ze hadden de pen stukgeslagen en verbrand. Hetzelfde lot had zijn horloge ondergaan. Dat duivelsproduct hadden ze bij hem ontdekt toen ze hem oppakten. Nou ja, hij hoefde in ieder geval niet bang te zijn dat zijn technologische anachronismen de loop van de geschiedenis zouden veranderen. Hekserij! Hij had eens

in een documentaire gezien dat dat in Bamberg groot geschreven werd. Dat ze op een gegeven moment zo fanatiek hun eigen inwoners aan het opstoken waren, dat de houtprijzen de hoogte in schoten. Dat in een bepaald jaar het hele stadsbestuur eraan moest geloven. Dat er zo veel heksenprocessen waren dat de bevolking van Bamberg met wel tien procent was afgenomen. Maar dat was pas eeuwen later. En dat hij er voor een “Bambergse heks” vroeg bij was, was wel zijn kleinste probleem. De avond van dag zes bracht hij door in een middeleeuwse cel. En hij zou morgen terug moeten naar 2050! Hoe hier weg te komen?

's Avonds in de cel was hij hard aan het nadenken. De sleutel tot zijn ontsnapping lag waarschijnlijk in zijn kennisvoorsprong. Of misschien beter gezegd: hun kennisachterstand. Met grof geweld kwam hij hier in ieder geval niet weg. Hij moest wat verzinnen. Op een gegeven moment bedacht hij dat je in de middeleeuwen veel sneller als dood wordt bestempeld dan in de toekomst. Geen hoorbare hartslag was waarschijnlijk al genoeg. Nou, dat kon worden geregeld! Als migrainelijder wist Mies als geen ander dat bij een aanval elke hartslag aanvoelt als een mokerslag. Een paar jaar geleden was er eindelijk een migrainepil op de markt gekomen die juist *dat* probleem aanpakte: de hartslag werd vertraagd en nog veel belangrijker: duidelijk minder krachtig. Het waren echte knock-out pillen. Maar voor de mensen om hem heen, die letterlijk nog in de middeleeuwen leefden wat betreft medische kennis, zou het waarschijnlijk overkomen alsof hij dood was. En een lijk laat je niet in de cel liggen. Mies had die pillen natuurlijk altijd bij zich. Hij ging nooit naar een andere plek (of tijd) zonder. Eén pil was eigenlijk genoeg. Maar vandaag nam hij er voor de zekerheid twee. Niet veel later lag hij in een soort kunstmatige coma.

De volgende dag werd hij wakker van fel zonlicht. Hij lag op

een kar, die ergens buiten de stad stond. Het stonk verschrikkelijk, want onder hem lag iemand die echt dood was. Maar het had gewerkt! Naast hem was een man ijverig een kuil aan het graven. De arme kerel schrok zich echt het lazarus toen hij Mies langzaam overeind zag komen. Ach, wat maakte het uit, hij was toch een heks... Toch snel weg hier. Voor die man hoefde hij niet bang te zijn. Die was voorlopig nog wel even gaga. En waarschijnlijk vooral op zoek naar een kroeg of een kerk, of waar je in 1349 ook maar naartoe gaat als je zoiets hebt meegemaakt. Maar het was inmiddels dag zeven en hij had geen flauw idee van locatie en tijd.

Waar was-ie? Na wat rondkijken bleek hij gelukkig aan de goede kant van de stad te zitten. Zijn terugkeerlocatie moest wel binnen een half uur te bereiken zijn, schatte hij. Maar hoe laat was het? Zijn horloge was hij kwijt. Na ongeveer tien minuten lopen hoorde hij een klok twee uur slaan. Gelukkig, dat moest te doen zijn! Niet veel later was hij op de goede plek. Boom, pad, en plek waar hij bij aankomst nog even wat begroeiing uit de grond had getrokken om de precieze locatie te markeren. Alles paste: dit was de plek! Hij was in ieder geval op tijd. De tijdsprong zou pas over ongeveer een half uur plaatsvinden.

Hij was op de locatie en wachtte. Maar er gebeurde niks. Wat een ergernis dat hij geen horloge meer had! Hij was een week geleden om vijf voor drie aangekomen. Dat moest het nu wel zo'n beetje zijn. Hij hoorde de klok in de stad drie slaan. Zou die klok voorlopen? Verder wachten. Was hij wel op de goede locatie? Ja, dat wist-ie zeker. Gewoon nog wat langer wachten. Maar er gebeurde nog steeds niets. Zouden ze bij het CERN zijn opdracht om terug te komen hebben gewist? Ze hadden zijn tijdsprong waarschijnlijk wel ontdekt. Hij was immers opeens uit het gebouw verdwenen. Maar dan zouden ze toch eerder op hem wachten met een pelotonnetje ME? Ze wisten immers precies wanneer hij terug zou komen. En die ME, dat was prima: hoe meer mensen hoe beter. Hij zou zich

niet verzetten. Hij had het. Het was nog niet zichtbaar, maar hij voelde het. Hoesten, moe, koud, pijn aan zijn ogen en een grote, pijnlijke knobbel in zijn rechterlies. Nee, hij kon zich niet voorstellen dat ze zijn terugkeeropdracht zouden wissen. Al was het alleen maar om zijn potentiële invloed op het verloop van de geschiedenis niet te groot te laten worden. Liever die klootzak in de eenentwintigste eeuw oppakken dan hem vrij in de veertiende los te laten lopen! Met alle risico's van dien. Toch?

Terwijl hij in zijn veld zat te wachten, vloog er opeens een zwaluw voorbij. Hé, dacht Mies, die is vroeg. Eén zwaluw maakt nog geen zomer, lachte hij in zichzelf. Maar toen hij dat dacht, be kroop hem opeens een heel akelig gevoel: zwaluw, zomer, *zomertijd*? Is die omschakeling niet zo rond deze tijd van het jaar? Daar deden ze in de middeleeuwen vast nog niet aan! En moet de klok dan *voor-* of juist *achteruit*? Dat kon hij nooit onthouden. Maar nu was dat toch wel van belang. Hij bleef wachten. Hij had het bange vermoeden dat de klok in de lente vooruit moest worden gezet. In dat geval had hij zijn tijdsprong gemist! Maar misschien vergiste hij zich. Dan moest zijn tijdsprong nog komen. Hij bleef wachten. Wat moest hij anders? Goh, hebben we dan toch eindelijk een reden gevonden voor het in stand houden van de zomertijd: om de mensheid tegen de pest te beschermen...

Hij wachtte en wachtte. Maar er gebeurde niets. Het begon inmiddels donker te worden. Verpletterd door de steeds duidelijk wordende realiteit, besloot hij dan toch maar terug te gaan naar Bamberg. Hij had in ieder geval nog genoeg geld om zich helemaal vol te kunnen laten lopen. Koud, uitgeput en zeer teleurgesteld keerde Mies even na zonsondergang terug in de stad. De stad, waar niet veel later inderdaad een pestepidemie uit zou breken.

Gebracht door een grote vreemdeling...

Uitgever: 'Lekker positieve start, zeg. Iemand die mensen haat en ze de pest gunt. Wel een paar aardige plotwendingen op het eind.'

Ik: 'Het wordt nog leuker; verderop volgt nog een wreed, fascistisch toekomstspreekje.'

Uitgever: 'En wat heb je willen zeggen met die cynische proloog over werken op kantoor?'

Ik: 'Was een autobiografisch stukje dat ik al een jaar of tien geleden heb geschreven. Vond ik hier wel goed op zijn plek. Het is met de titel 'Tijdverspilling' een mooie inleiding op het belangrijkste thema van het boek: tijd, in al zijn vormen. In dit geval verspilling. Verder wilde ik iets van mijn achtergrond delen met de lezer.'

Uitgever: 'Krijgen we nog meer bankgeïnspireerde tekst? Daar zit de lezer volgens mij niet op te wachten, hoor!'

Ik: 'Nee, wees gerust. Volgens mij komt het woord bank de rest van het boek niet meer voor. Hooguit als zitgelegenheid.'

Uitgever: 'Je zei autobiografisch. Bestaat die Jenny echt? Heeft die discussie werkelijk plaatsgevonden?'

Ik: 'Dat weten alleen Jenny en ik...'

TIJDECHO

Over de (schijnbare) willekeur van het lot

Als een man aan een levensbedreigende ziekte lijdt, neemt hij een aantal ingrijpende besluiten. Tegen de verwachtingen in overleeft hij. Vele jaren later – als zijn leven zich weer “genormaliseerd” heeft – wordt hij op intense wijze aan deze periode herinnerd.

Verdringing

Ik had er veel te lang mee doorgelopen. Angst. Voor de ziekte, de behandeling, de prognose, het onvermijdelijke. Aan kanker ga je dood. Klaar. Jarenlang rondgelopen met één van de bekende alarmsignalen. Zo één waar je beslist mee naar de dokter moet gaan. Vijf jaar lang klachten genegeerd die duidelijk op een levensbedreigende ziekte wezen.

Waarom? Ik zou toch intelligent genoeg moeten zijn. Gestudeerd. Academische titel zelfs. En toch niet gaan. Ontkenning. Nee, dat is misschien niet het goede woord. Ik wist best wel dat er iets helemaal niet goed zat. Misschien was verdringing een beter woord. En dat ging ook vrij makkelijk: er waren altijd wel acute zaken die de aandacht vroegen. Zij het medisch, financieel of op het werk. Met name eigenlijk dat laatste. Maar op een gegeven moment was het te erg geworden. Er was geen keus meer. Als die er ooit al was... Uiteindelijk dus toch naar de dokter. Veel te laat. Wat nu nog restte was werkelijk alleen het onvermijdelijke.

De huisarts had geen fijne eerste indruk toen ik haar mijn symptomen beschreef. Dat mocht eigenlijk geen verrassing zijn. Tijdens het gesprek toonde ze een vreemde mengeling van medeleven, verwijt en onbegrip. Het was ernstig. ‘Maar waarom heeft u er in hemelsnaam zo lang mee doorgelopen? Kanker? Ja, zeer waarschijnlijk. We hebben meer onderzoek nodig. Het liefst met grote spoed.’ Dat ging ze voor me regelen.

Fijn dat dat in ieder geval zo snel kon in zo'n situatie. Of misschien juist niet. Het scheen nogal hard nodig te zijn...

Emmerlijst

Een emmerlijst had ik niet. Zo'n lijst met van die dingen die je absoluut nog moet doen voordat je doodgaat. Ach, daar staan meestal ook alleen maar van die afgezaagde dingen op. Nee, ik hoefde niet per se een boom te planten, met dolfinnen, haaien, neontetra's of andere diersoorten te zwemmen. Of van een brug af te duiken met een groot uitgevallen elastiekje aan mijn enkels. Of uit een vliegtuig te springen om onderweg te kijken of die rugzak inderdaad zou doen wat ze je op de grond hadden beloofd. Misschien eindelijk eens stoppen met roken? Maar wat ik in ieder geval nog wel eens graag zou hebben gedaan: ik had het mooi gevonden om een keer een weggelopen kat terug te vinden voor zijn baasje. Zo'n diertje met zijn foto aan een boom. Met steevast een weglooptatum die minstens zes maanden terug in de tijd lag. Ik had vaak tijdens mijn wandelingen naar vermiste poezen uitgekeken. Maar het was me nooit gelukt om er één te vinden.

En toch was er iets wat knaagde. Ik had geen nageslacht. En ik was ook nog enig kind. Met het feit dat met mij de familielijn uit zou sterven, kon ik leven. Ook zonder mij of eventuele kinderen zou de naam De Jong nog wel even in de top drie van meest voorkomende Nederlandse achternamen blijven staan. Dat is natuurlijk niet allemaal familie, maar wat maakt dat uit. Maar ik vond het toch jammer. Ik had goede genen. Oké, ik was geen adonis, ik had echter wel een goed stel hersenen. Kon goed leren. En was ook creatief. Zo kon ik als kleine jongen al heel mooi tekenen. Iedereen zei dat. Ik vond tekenen ook leuk. Maar ik had er beroepsmatig nooit iets mee gedaan. Creativiteit en vindingrijkheid waren ooit de doorslaggevende factoren bij de ontwikkeling van de mensheid. Eigenschappen die ons onderscheidden van (de meeste)

dieren. Maar van creativiteit kun je vandaag de dag niet leven. En als je het zou willen proberen eindig je vroeg of laat toch wel in een dertien-in-een-dozijn-baan. Er moet per slot van rekening brood op de plank komen. Maar niettemin zou ik nog graag iets met mijn intelligente zaadcellen willen doen. Als ik daar nog tijd voor had.

Zak aardappelen

Bij het doneren van sperma komt heel wat kijken. Op internet wemelt het van de waarschuwingen. Zeker nu het afstaan van je zaadcellen niet meer anoniem mogelijk is. Adviezen dat je toch vooral zo veel mogelijk dingen juridisch moet vastleggen. Dat de door jou verwekte kinderen het recht hebben om je op te zoeken. Tips over een eventueel omgangsrecht. Maar ook met betrekking tot geldzaken. Voor als de ontvangers/opvoeders in financieel zwaar weer komen. En de Staat jou als donor verzoekt bij te springen.

Ja, over spermacellen heb je als man – als ze eenmaal uit de zak zijn – geen controle meer. Die kikkervisjes, zoals ik ze noemde, kunnen je blijven achtervolgen. Maar in mijn geval? Ach... *whatever!* Wat maakt het allemaal nog uit? Mijn lange termijn was waarschijnlijk bijzonder overzichtelijk. Maar ook al klagen veel bedrijven die zich specialiseren in het doorgeven van kikkervisjes over een afgenomen animo van donoren, ze zijn toch behoorlijk veeleisend. Bij bijna alle zaaddealers ketste het al af op zoiets onbenulligs als mijn leeftijd: met 46 was ik al te oud! *So much* voor het idee dat mannen geen biologische klok hebben. Maar uiteindelijk lukte het me toch om een partij te vinden die met mijn visjes in zee wilde gaan. Nee, sperma doneren is niet alsof je bij de supermarkt een zak aardappelen koopt.

Draaikolk

Na het eerste bezoek aan mijn huisarts ging alles heel snel. En met grote stappen. Een snelheid die je als eenzaam individu in die draaikolk van procedures van het medische systeem vrijwel geen tijd laat om alles te verwerken. Maar dat was eigenlijk ook niet meer dan logisch. Was niet hun schuld, het was mijn eigen schuld! De mensen in het ziekenhuis probeerden er nog wat van te maken. Een beetje alsof op kantoor een baas een taak aan een ondergeschikte overdraagt met de mededeling dat het dringend is en vandaag nog af moet. Terwijl het twee maanden onaangeroerd op zijn bureau had gelegen. Het goede nieuws: er leken bij nader onderzoek geen uitzaaiingen te zijn. Onwaarschijnlijk! Bestralen, veel wegsnijden, dichtnaaien, afwachten. Chemotherapie was op dit moment niet nodig. En steeds weer – hoewel zeer beleefd en bedekt – kreeg ik van iedereen hetzelfde commentaar: te lang gewacht, sneller moeten komen, niet slim. Ja, dat wisten we nu wel... Na de ingreep pijn en langzaam herstellen. En vooral afwachten. In de periode na de behandeling volgden regelmatige controles met voorafgaand veel stress en onzekerheid. Was het *echt* weg? Zat er niet *toch* meer? Was het terug? Het definitieve “alles oké” zou pas na vijf jaar komen.

Vijf lange, lange jaren later was dat “exitgesprek” er dan eindelijk. En alles was oké! Ik gold officieel als “genezen”. Hoewel zo’n ziekte altijd tussen je oren zal blijven zitten. Tijdens het gesprek vertelde de arts dat de eerste twee jaren verreweg de gevaarlijkste waren. Daarna was er veel minder kans op een terugval. Eigenlijk was de kans dat je daarna weer kanker zou krijgen niet veel groter dan bij mensen die het nog niet eerder hadden gehad. Om het toe te lichten tekende de arts een soort “kans-op-kanker-curve”: een grafiek met een grote bult aan het begin van de vijf-jaarsperiode en een lange, platte staart rechts. Het was niet bepaald een normaalverdeling. Fantastisch! Hadden ze dat niet drie jaar eerder kunnen

vertellen? Dan was die onzekerheidsperiode gevoelsmatig een stuk korter geweest. Maar niettemin had het nieuws na vijf jaar niet beter kunnen zijn. En eigenlijk had ik dit niet moeten overleven. Het is niet eerlijk. Als je weet hoe snel kanker bij sommige mensen om zich heen grijpt. Nee, je kunt veel over het leven zeggen, maar niet dat het eerlijk is...

Verplichting

Ik probeerde in de jaren erna méér van mijn leven te maken. Dat ben je in zo'n situatie eigenlijk toch verplicht. Of je nu wel of niet gelooft dat één of ander opperwezen je een tweede kans heeft gegeven. Of dat je denkt dat het allemaal maar een kwestie van geluk is. À propos geluk: ik verbaasde mij al heel lang over het gedrag van sommige mensen die de loterij winnen. En die dan met al hun miljoenen in hun oude huis blijven wonen, gewoon voor dezelfde baas blijven werken en niet eens een nieuwe auto kopen. Doe dan toch niet mee! Er zijn mensen voor wie het wél wat betekent. Voor wie het wél een verschil maakt en die iets met zo'n geldbedrag *doen*. Maar een ernstige ziekte overwinnen gaat natuurlijk veel verder dan het verkrijgen van een banaal geldbedrag. Dat gaat over wel of niet blijven leven.

Hoewel ik niet religieus was, voelde ik toch een verplichting, nee, misschien zelfs wel een dwang om meer te genieten. Om dingen te veranderen. Onder druk gezet door de kennis dat het allemaal zo voorbij kan zijn. Dat het eigenlijk al voorbij had moeten zijn... Maar het lukte me niet. Ik woonde nog steeds in hetzelfde rijtjeshuis, had dezelfde deprimerende baan, en bovenal: ik was nog altijd alleen. Nee, ik was in mijn tweede leven niet het Kanaal over gezwommen, had geen marathons gelopen, nooit de Mount Everest beklommen. Maar ook de "kleine" dingen die ik graag zou willen veranderen: het ging niet. Met name voor een gelukkige relatie deed ik écht veel moeite. Het leek me niet gegund. Soms lukken dingen gewoon

niet. Hoe je ook je best doet... Maar hoewel alles eigenlijk hetzelfde was als *voor* mijn ziekte, raakte mijn ongelukkigheid mij nu extra hard.

Tijdinflatie

De jaren gingen voorbij. Vijf jaar, tien jaar, twintig... Het leek wel of de jaren steeds sneller gingen. En steeds minder betekenden... Een soort tijdinflatie. Een fenomeen waarover ik ook al van anderen had gehoord. Bijvoorbeeld van mijn ouders. Of – toen ik nog heel klein was – van mijn oma. Maar nu kon ik het uit eigen ervaring bevestigen. Had misschien ook wel te maken met het feit dat er niet veel bijzonders meer in mijn leven gebeurde. Maar op een gegeven moment kwam er toch een einde aan die klotejob. Pensioen heette dat.

Afgezien van mijn pensionering was er echter weinig veranderd. Geen partner, geen kinderen en ik woonde nog steeds in datzelfde rijtjeshuis. Ik was alleen een stuk ouder geworden. Nee, er gebeurde werkelijk niet veel bijzonders in mijn leven. Och ja, misschien toch. Ondanks dat ik geen emmerlijst had, was er toch iets dat ik nog graag wilde doen: een weggelopen kat terugvinden. En op mijn 65^e was mij dat gelukt. Hij was ook pas een paar dagen vermist, dus dat verhoogde zijn vindkansen aanzienlijk. Zo ver kunnen die beestjes in die korte tijd niet komen. Hij leek als twee druppels water op zijn foto in dat cellofaantje aan die boom om de hoek: een grijs/zwart gestreept cypertje met vier witte sokjes. Ik had het telefoonnummer van zijn vrouwtje genoteerd. En ik had ook een mobiele telefoon bij me. Maar ik twijfelde of ik haar moest bellen. Het diertje lag namelijk morsdood in een parkeerhaven.

Tweling

Maar een paar maanden later gebeurde er toch nog iets dat mijn leven op zijn kop zou zetten. Kort na mijn 66^e verjaardag stond er opeens een tweling bij mij voor de deur. Ze vielen

meteen met de deur in huis en vertelden me dat ze op zoek waren naar hun biologische vader. Enigszins overrompeld, maar met een gevoel dat ik dat inderdaad zou kunnen zijn, liet ik ze binnen. Het waren een jongen en een meisje van ongeveer twintig jaar. Ze heetten Zack en Zoë Zygoten. Leuke namen. Hun moeder was duidelijk dol op de letter “z”. Maar Zoë wist te vertellen dat haar naam “leven” betekende. Toepasselijk. Volgens Zack had zijn naam geen diepere betekenis. Maar al snel ging het gesprek over de omstandigheden van de zaadoverdracht. Het tijdstip, de locatie, de naam van de organisatie die over de kikkervisjes ging, alles paste! Nee, als er geen administratieve fout was gemaakt, moest ik wel hun biologische vader zijn. En omdat ik toentertijd mijn NAW-gegevens had moeten opgeven en nog steeds op hetzelfde adres woonde, was het een eitje om mij op te sporen. Zack leek trouwens ook wel op mij. In mijn jonge jaren dan, toen ik nog blonde haren had. In zijn tweelingzus zag ik op het eerste gezicht niet zo veel van mijzelf terug, maar ze zag er wel leuk uit. Een vrolijke, jonge meid met lange donkere haren en met een onbestemde oogkleur die ergens tussen grijs, blauw en groen in zat. Net als die van haar broer en vader.

Ze vertelden mij dat ze waren opgevoed door een lesbisch paar. Nou ja, dat was de situatie bij de start van hun levensverhaal, bij de kunstmatige inseminatie. Want al toen ze heel klein waren, liep de relatie van hun moeder en haar partner stuk. De kindervens bleek achteraf bij beide dames toch niet even sterk aanwezig te zijn geweest. De facto waren ze eigenlijk alleen door hun moeder opgevoed. Ze waren inmiddels negentien en studeerden allebei. Zack studeerde wis- en natuurkunde. Hij had vorig jaar van allebei in één keer zijn propedeuse gehaald. Natuurkunde zelfs cum laude. Zoë wilde kunstenaar worden. Ze was artistiek en kon prachtig tekenen. Ze had een tekening voor mij meegebracht: een plein in de regen met mensen in ouderwetse kleding en een prachtige reflectie van de

natte bestrating. Ze verontschuldigde zich dat het geen origineel was en noemde een Franse schilder waarvan de naam mij niets zei. Het zag er in ieder geval prachtig uit. Mocht ik van haar houden. Goh, had ik toch nog ooit een tekening van één van mijn kinderen aan de deur van mijn koelkast hangen. Op mijn 66e. Van een dochter van bijna twintig...

Mijn meegeleverde motivatie van “intelligentie en creativiteit” zou bij hun moeder de doorslag hebben gegeven om voor mijn zaadcellen te kiezen. Tjonge, dat had dan toch naar alle kanten perfect uitgepakt. Voor het eerst in mijn leven had ik het gevoel dat ik ergens écht trots op kon zijn: voor mij zaten een heel slimme vent en een mooie, creatieve jongedame. Eigenlijk was het veel te vroeg om ze als zoon en dochter te beschouwen, maar dat ik een substantiële invloed op hun ontstaan had gehad, kon niemand betwisten. Aan het eind van de avond bood ik Zack en Zoë aan om bij mij te blijven slapen. Ik had tenslotte een extra slaapkamer die ik nooit gebruikte. Maar dat wilden ze liever niet. Ze hadden voor die nacht al een hotel elders in de stad geregeld. Maar ze zouden morgen wel graag verder willen praten. Daar kon ik natuurlijk niets op tegen hebben.

Echo

Vandaag zouden Zack en Zoë weer bij mij langskomen. Natuurlijk, het was gisteren een emotionele dag, met veel nieuws dat ik moest verwerken. Maar het waren eigenlijk alleen maar positieve dingen. Waarom had ik dan toch zo slecht geslapen? Alleen maar nachtmerries. Maar vreemd genoeg had ik de hele nacht Zack noch Zoë gezien. In plaats daarvan lag ik continu in het ziekenhuis. Alle ellende uit die periode viel als een verpletterend gewicht over mij heen. Het is natuurlijk ook wel een hele vreemde situatie als het verleden letterlijk zo bij je op de stoep staat. Als een soort echo uit een ver verleden. Een verleden waarvan je denkt dat je het al lang hebt afgeslo-

ten. En normaal gesproken laat een echo ook geen twintig jaar op zich wachten.

Hoe zouden zij hebben geslapen? Waar zouden ze het vandaag over willen hebben? Gisteren hadden we het voornamelijk over hen gehad. Ze zouden nu waarschijnlijk wel meer over mij willen weten. Over het succesvolle en flitsende leven van hun biologische vader. Ha! Wat is de definitie van “flitsend”? Als je geen dag van de week in dezelfde Porsche of Ferrari hoeft te rijden? Als je bij een televisie-uitzending over topmodellen allemaal vrouwen ziet met wie je het bed hebt gedeeld? Als je met oud en nieuw met je privéjet zo snel om de wereld kunt vliegen dat je dezelfde jaarwisseling meerdere keren kunt vieren? Of als je voor de tweede keer in drie jaar tijd een nieuwe tuinkabouter hebt gekocht? Ondanks de positieve ervaringen van de dag ervoor had ik er geen goed gevoel over... Om tien uur waren ze er.

Waarom?

Ze zagen eruit alsof ze beter hadden geslapen dan ik. Maar dat kon ook komen doordat de spanning van de eerste ontmoeting was weggevallen. Tja, ze wisten gisteren natuurlijk ook niet wat ze moesten verwachten; voor hetzelfde geld heb je na het aanbellen opeens een dubbelloops jachtgeweer onder je neus. Wel handig bij een tweeling trouwens. Maar ik had volkomen gelijk met mijn vermoeden; ze wilden vandaag van alles over mij weten. De meest voor de hand liggende vragen hadden we gisteren al gehad: of ik vrouw en/of kinderen had, of zich al meer zaaddonorkinderen bij mij hadden gemeld. Drie keer simpel nee. Maar vandaag kwamen de “waaromvragen”. Zoë beet het spits af met de eerste.

‘Waarom heb je besloten om zaaddonor te worden?’

‘Ik vond het zonde als er met mijn intelligentie en creativiteit niets zou worden gedaan. Ik had toentertijd geen vrouw of vriendin. Ik ben sowieso nooit zo gelukkig geweest op dat

vlak. En ik was inmiddels al 46.'

Daarna, glimlachend: 'En als ik jullie zo zie kan ik alleen maar concluderen dat het voor iedereen goed heeft uitgepakt.'

'Ben je wel eens getrouwd geweest?' vroeg Zack.

'Nee, ook nooit geweest.'

'Waarom ben je nooit getrouwd?' vervolgde Zoë.

Goh, gaat lekker zeg, dacht ik bij mezelf en stak nog een sigaret op.

'Tja, goeie vraag. Wie kan zoiets met zekerheid beantwoorden? Heeft met veel dingen te maken denk ik. Hoeveel je eraan doet, wie je ontmoet, wat voor wensen en verwachtingen je hebt. Maar ik denk dat geluk ook een heel belangrijke rol speelt. Hebben jullie trouwens een vaste relatie?'

Ze zeiden allebei tegelijk ja, waar Zoë nog veelzeggend het woord 'natuurlijk' aan toevoegde.

'Leuk voor jullie.'

'Je hebt ons gisteren al iets verteld over je werk,' zei Zoë. 'Dat je die baan eigenlijk nooit leuk hebt gevonden. Waarom ben je dat dan toch je hele leven blijven doen?'

'Ik heb lang geprobeerd om iets anders te vinden. Maar dat is me niet gelukt.'

'Maar je zei net dat je zo intelligent was,' ging Zoë verder. 'Dan had je toch makkelijk iets anders kunnen krijgen?'

Diepe zucht...

'Helaas zit het leven soms niet zo simpel in elkaar. Geloof me, intelligentie is ook niet alles. Het kan zelfs tegen je werken: mensen die je niet begrijpen, collega's die jaloers worden, een chef die zich bedreigd voelt. En als je bij een bedrijf werkt dat jouw normen en waarden niet deelt, dan zit je helemaal verkeerd.'

'Ik denk dat je in je leven gewoon moet doen wat je leuk vindt,' zei Zack.

'Ik hoop dat dat jullie wel lukt. Ik wens jullie er veel succes mee.'

Ik stak met mijn nog niet gedoofde sigaret een nieuwe aan. ‘Waarom heb je nooit contact met ons proberen te zoeken?’ wilde Zoë weten. ‘Via het bureau had dat vast wel gekund, toch?’

‘Ik heb na mijn zaaddonaties lange tijd in spanning geleefd en was met heel andere dingen bezig. Om jaren later alsnog langs te komen leek mij niet zo toepasselijk. En bovendien: jullie en jullie ouders hadden je eigen leven. Ik wilde mij daar niet in mengen.’

‘Hadden we wel leuk gevonden hoor,’ zei Zack.

‘Je had het toch kunnen proberen?’ vulde Zoë haar broer aan. ‘Waarom heb je ons nooit opgezocht? En waarom rook je als intelligent mens trouwens?’

‘Ik begin hier eigenlijk wel een beetje genoeg van te krijgen. Ik hou sowieso niet van “waaromvragen”. Laat mij jullie eens iets vertellen. Kleine kinderen vragen waarom. Bij alles. Dat wordt in de loop der jaren steeds minder. En zo klein zijn jullie inmiddels niet meer. En als je bij een groot, bureaucratisch bedrijf werkt, stel je die vraag helemaal nooit meer. Geloof me... En die eeuwige waaromvraag heeft sowieso geen zin. Het hele leven heeft namelijk geen zin. Er is geen logica. Het hangt van toevalligheden aan elkaar.’

‘Dat vind ik wel erg cynisch!’ stelde Zack.

‘Vertel eens iets meer over de periode vlak voor je naar de spermabank bent gegaan.’ verzocht Zoë. ‘Is er toen een soort keerpunt in je leven geweest?’

‘Dat kun je wel zeggen, ja.’

‘Wat was dat dan?’

‘Is achteraf eigenlijk wel een grappig verhaal.’

En trots begon ik te vertellen hoeveel geluk ik had gehad. Dat ik er zo lang mee was doorgelopen. En dat het toch nog helemaal te genezen bleek. Maar dat leek niet goed te vallen. Eigenlijk leken ze regelrecht geshockeerd.

‘Dat is echt niet normaal. Waar zat je met je verstand?’ zei Zack.

‘Je hebt werkelijk geen enkel benul hoeveel geluk je hebt gehad,’ viel Zoë hem bij.

‘En wat heb je gedaan met je tweede leven?’ vroeg Zack. ‘Helemaal niets!’

‘Hé, het was voor mij ook geen prettige periode hoor!’

‘Je had zelfs nog tijd om je af te rukken bij een spermabank!’ riep Zoë.

‘Wees blij! Als ik geen kanker zou hebben gekregen waren jullie er nooit geweest!’

Op dat moment verloor Zoë definitief haar zelfbeheersing. Ze maakte mij uit voor alles wat rot was en liep schreeuwend en tierend naar buiten, haar broer ontzet achterlatend.

Moeder

Ik had haar graag willen ontmoeten. Hun moeder. De vrouw die van mijn kikkervisjes zoiets moois had weten te maken. Twee intelligente, creatieve, zelfdenkende mensen. Die ik helaas om een of andere reden erg overstuur had gemaakt. Maar ik kon niet met hun moeder over ze praten. Dat had Zack me nog verteld. Op het allerlaatste moment. Zoë was toen al kwaad in de auto gaan zitten en haar broer stond op het punt om haar achterna te gaan.

Hun moeder was vorig jaar naar de dokter gegaan. Met op dat moment alleen nog maar vage klachten. Maar haar huisarts had het zekere voor het onzekere willen nemen en had meteen nader onderzoek gedaan. Gelukkig maar, want haar kwaal bleek ernstig. Ze kon snel worden geholpen: de afdeling oncologie van haar ziekenhuis was direct met de behandeling begonnen. Het mocht echter allemaal niet baten, ze was binnen een maand dood.

‘Tjonge, als dat verhaal inhoudelijk niet puur existentialistisch is, dan weet ik het niet meer! Leuke namen ook weer. Waarom heb je trouwens opeens gekozen voor de ik-vorm?’

‘Die verhalen staan wat dichterbij mij. Er zal niemand zijn die denkt dat ik met een tijdsmachine terug naar de middeleeuwen ben gereisd... Maar die ik-vorm betekent natuurlijk niet dat dingen mij persoonlijk zijn overkomen.’

‘Gelukkig maar...’

‘Maar er zijn natuurlijk wel autobiografische elementen in terug te vinden. Al zijn het maar de locaties of sommige eigenschappen van de hoofdpersonen.’

‘Ik ben tot nu toe overigens nog geen seks tegengekomen?’

‘Komt in dit boek ook niet meer. Veel mensen houden daar volgens mij toch niet van...’

Korte stilte.

‘Helemaal geen seks meer voor jou?’

‘Misschien in een volgende roman.’

‘Die twee eerste verhalen waren trouwens behoorlijk lang. Hebben alle verhalen in je boek zo’n omvang?’

‘Nee, dat wisselt. Nu komt er een korte.’

DROOMLAND

Over de pijn van (niet) herinneren

Een man bevindt zich in een prachtig land. Een land waarin mensen allemaal gelukkig zijn, hun medebewoners met respect behandelen en elkaars eigendom respecteren. Heeft hij het paradijs gevonden of is er sprake van een wrede speling van het lot?

Jaap was in een vreemd land. Hoe hij daar was gekomen, wist-ie niet. Het was er erg mooi. Met veel bos, prachtige uitzichtpunten, diepe rivierdalen en schilderachtige burchtruïnes. De mensen leefden in vrede en harmonie, waren er gelukkig. Het was een samenleving die gekenmerkt werd door vertrouwen, eenheid en een gevoel van veiligheid. Hij had geen idee wat voor land het was. Het was niet groot. Het land had ook niet zo veel inwoners. Er waren geen grote steden. Ook de hoofdstad had nog een “menselijke maat”; alles was goed te lopen. Er was geen tram of metro. Het was een rijk land. De bomen leken er tot in de hemel te groeien.

De harmonie was verrassend. Want homogeen was de bevolking in geen geval. Het land barstte van de inwoners die er niet waren geboren. Dat gaf echter überhaupt geen problemen. Ondanks de diversiteit in achtergrond onderkende iedereen bepaalde gemeenschappelijke waarden. Religieus gezien voelden de meeste inwoners zich aangetrokken tot het katholicisme, hoewel alle grote religies in meer of mindere mate in het land vertegenwoordigd waren. Qua bevolking woonden er ongeveer even veel vrouwen als mannen. Het welstandsniveau was gemiddeld hoog. De bevolking van het land was over het algemeen goed opgeleid. Maar ondanks de onderliggende verschillen, was de samenleving harmonieus. Het was onduidelijk welke van de demografische elementen daarbij de doorslag gaf.

Wat wel vreemd was, was dat ze alleen maar oude muziek in dat land draaiden: ‘You are the one that I want’, ‘Copacabana’, ‘Windsurfing’, ‘You are the greatest lover’, ‘Sultans of swing’. Alsof het verboden was om in dat land muziek van deze tijd te draaien. Terwijl Jaap zich afvroeg waarom dat verboden zou kunnen zijn, werd hij wakker.

Jaap was bewoner van een bejaardentehuis met de weinig fantasievolle naam *Huize Avondrood*. Met als officieel motto: “genieten van de levensavond”. Officieus was het echter meer: “samen eenzaam”. ’s Ochtends zat bijvoorbeeld de ontbijtzaal vrijwel altijd vol. Maar “vol” was een kwestie van definitie: er stond vrijwel altijd één lege stoel tussen de ontbijters. Jaaps vrouw was al lang geleden gestorven. Ze had de geboorte van hun tweede kind, hun dochter, niet overleefd. Zwangerschapsvergiftiging. Dat dat nog kan in Nederland! Hij had ook nog een zoon. Die was logischerwijs de oudste van de twee. Jaap had geen idee wat er van hen was geworden. Hij had een ernstige ziekte. Een ziekte die zijn hersenen opat en zijn geheugen aantastte. De artsen hadden hem ooit wel eens verteld hoe het heette. Hij wist het niet meer. Hij wist zo veel niet meer. Er waren dagen dat hij zelfs verdwaalde in het tehuis waar hij woonde. Als hij geluk had werd hij door iemand opgemerkt, die hem dan begeleidde. Bijvoorbeeld naar de eetzaal.

Bezoek kreeg Jaap zelden. Eigenlijk waren er welgeteld twee mensen die regelmatig bij hem langskwamen: een man en een vrouw. Ze waren altijd aardig tegen hem, maar hij wist niet wat ze van hem wilden. Toch was hij altijd blij als er iemand was om even mee te praten.

De man en de vrouw kwamen minimaal één keer per maand langs. Maar als het ze lukte kwamen ze vaker. Om met hem te gaan wandelen, een spelletje ganzenbord te spelen of gewoon wat te praten. Ze namen altijd een zakje chips voor hem mee.

Volgens het personeel was dat niet goed voor hem, maar hij was er dol op. Ze gaven hem ook wel eens een wasbeurt als dat nodig was. Want het personeel kwam daar vaak al niet meer aan toe. Maar ach, dat was niet hun fout. Ze deden echt hun uiterste best. Maar alles moet tegenwoordig zo efficiënt, oftewel zo goedkoop mogelijk. Met zo min mogelijk mensen. Nee, het personeel deed echt zijn best. Het *uitvoerend* personeel wel te verstaan. Want wat het management van het tehuis nou eigenlijk de hele dag deed, daar had niemand een idee van.

Een paar dagen nadat hij zijn droom over dat mooie, vreedzame land had gehad, kwamen de man en de vrouw op bezoek. Jaap vertelde ze over zijn droom. Tot zijn verrassing leken zijn twee gesprekspartners het te herkennen. Ze waren allebei eind jaren zeventig ook in zo'n land geweest. In 1978. Toen waren ze nog klein. Het land zag er volgens hen toen ongeveer zo uit als Jaap het ze had beschreven. Ze noemden een plaatsnaam, maar dat zei hem niets.

De man en de vrouw waren er daarna nog een aantal keer geweest. En ze vertelden hem dat het land zich erg had veranderd. Toen ze er voor het eerst waren, lieten winkeliers hun rekken met spulletjes tijdens hun middagpauze gewoon buiten staan. Dat kon: niemand die er aan kwam. Niet veel later waren de producten met kettinkjes aan het rek bevestigd. En de volgende stap was dat de rekken tijdens de middagpauze allemaal naar binnen werden gehaald. Er kwamen ook steeds meer etalages met rolluiken. En bij de supermarkt hingen soms zelfs foto's van vermiste kinderen. Ook de mentaliteit op straat veranderde: de mensen waren steeds minder behulpzaam, hadden meer haast, minder geduld, werden in het verkeer agressiever. Het aantal inwoners was ook sterk toegenomen. Jaap vond het interessant om van de man en de vrouw te horen dat het land uit zijn dromen misschien wel een écht bestaand land was. Dat van die veranderingen vond hij minder leuk.

Die nacht had Jaap weer een droom. Hij was opnieuw in

dat land. Hetzelfde land als een paar dagen geleden. Het zag er nog steeds prachtig uit, met schilderachtige rivierdalen, omvangrijke bossen, lieflijke dorpjes en (ruïnes van) kastelen. Maar nu bevatte zijn droom meer details. Geen nieuwe informatie over het land zelf, dat zag er nog net zo mooi en vredig uit als de eerste keer dat hij er over droomde. Maar hij was er die nacht opeens met zijn twee kinderen. Zijn zoon en dochter. Ze waren nog klein. Hij was terug in het vakantiehuisje dat ze hadden gehuurd. Ze hadden het heel erg naar hun zin. Hij zag hoe ze met zijn drieën samen bij de open haard zaten. Hij voelde de warme gloed van het vuur. Hij rook de heerlijke geur van knapperend, brandend hout. Hij hoorde de oude hits op de radio.

Toen werd Jaap wakker. En hij werd verpletterd door een intense mengeling van eenzaamheid, teleurstelling en machteloosheid. Dat land, dat mooie, vredige land. Het was geen droom maar een herinnering! Een herinnering aan een tijd dat hij, ondanks alle tegenslagen in zijn leven, even gelukkig was. Hij had zich nog nooit zo verdrietig gevoeld als op dat moment.

Wat gemeen! Hij wist zo goed als niets meer van zijn leven. Maar dit had hij zich kennelijk nog wel kunnen herinneren. Een herinnering uit een gelukkiger verleden. Een tijd samen met zijn lieve, kleine kinderen. Zijn kleintjes... Wat was er van ze geworden? Hij wist het niet. Hij zou het zo graag weten. Hij wist niet eens meer of ze nog leefden. Wat vals! Waarom juist *dat* verleden herinneren?! Snikkend en met pijn in zijn borst viel hij in slaap. De volgende dag was hij dood.

's Ochtends belde het bejaardentehuis de man en de vrouw op. Volgens de mensen van het tehuis was Jaap "vredig in zijn slaap overleden". Dat was kennelijk een standaardzin voor iedereen die niet meer wakker wordt... Drie dagen later was zijn begrafenis. De man en de vrouw waren er ook. Dat was voor hen vanzelfsprekend. Want ook al herkende de oude Jaap ze al jaren niet meer, hij was en bleef toch hun vader.

DE GEMEENTE OOSTENRIJK

Over een hotelkamer in oorlogstijd

Een (wreed) politiek-economisch sprookje

September 2039. Een luxe hotel ergens aan de Hollandse kust. Een welvarend Nederlands gezin (man, vrouw, twee redelijk grote zonen) viert vakantie aan zee. Ze hadden de bovenste etage van het hotel gehuurd. Een penthouse, of wellicht beter gezegd: een suite. Op een morgen was de hele kustlijn bezaaid met militaire landingsvaartuigen. Het was duidelijk een invasievloot. Het leken Aziaten te zijn. Maar waarom zouden ze Nederland binnenvallen? Die vraag bleek achteraf naïef: de invasie betrof de gehele economisch relevante wereld.

Vader (48) was een succesvol manager. In zijn vrije tijd was hij hartstochtelijk jager en fan van de Rotterdamse band Spookrijder, die keiharde metal maakte. Moeder (43) was fulltime huisvrouw. In de goede zin des woords; ze hield van haar man en zonen en deed alles om ze zo goed mogelijk te ondersteunen. Wat betreft muziek luisterde ze graag naar het mierzoete Pink Unicorn. Hun oudste zoon was zeventien en leek veel op zijn vader. Bijvoorbeeld op het gebied van muziek. Zo was hij een grote fan van de Amerikaanse heavy metal formatie Skullbuster. En van het ultrafoute Zerschmetterling. Die band was eind 2037 opgericht door vier jongens uit Wenen. Hun debuutalbum leidde al meteen tot diverse schandalen: niet alleen door de nummers, maar ook door de cover waarop een doodgeslagen gele vlinder was afgebeeld. De zeventienjarige zat op een zogenaamde Pieter-Baan-school. Die scholen waren begin jaren dertig opgericht voor jongeren die al minstens vijf keer met justitie in aanraking waren gekomen. Les werd gegeven door psychologen, die daarbij werden

ondersteund door psychiaters. De jongste zoon van het gezin was vijftien. Hij was gevoelig, ging naar het gymnasium en was fan van de band Princess, die qua zoetsappigheid niet veel onderdeed voor Pink Unicorn. De vier suitebewoners keken verbaasd naar wat zich voor hun ogen aan de kust afspeelde.

Oprichting vrijstaat

Het bleken inderdaad Japanners te zijn. Ze stonden dezelfde middag nog bij het gezin aan de deur. Als vermogend man begon de vader van het gezin te onderhandelen over een eventuele afkoop van de hotelkamer. In ruil voor zelfstandigheid was hij bereid om de Japanners een grote som geld te betalen. De Japanners stonden daar wel voor open. Voorwaarde was dan wel dat het gezin nooit meer de hotelkamer zou mogen verlaten. In ruil daarvoor zouden ze totale autonomie over hun “rijk” krijgen. Vader vond die isolatie al lang best. Hij had jaren voor een Japanse baas gewerkt en wat hem betreft gold: hoe minder hij met Japanners te maken had, hoe beter. De bezetters verlangden verder dat het gezin alle communicatievormen en potentiële informatiebronnen zou inleveren: tv, mobiele telefoons (het gezin had vier Amerikaanse A 38's), opvouwbare laptops en oculistors (een soort virtual-reality-instrument dat in de jaren dertig erg populair was geworden). Muziek mochten ze nog wel afspelen. Vader vond het prima. Hij voerde meteen de regel in dat binnen de nieuw op te richten vrijstaat het bespreken van de buitenwereld verboden was. Hij had een hekel aan Japanners en hij had al snel begrepen dat er anno september 2039 voorbij de deur van de hotelkamer in zo ongeveer de hele wereld bijna niets anders meer te vinden was. De drie andere gezinsleden, overdonderd door de situatie en geïndoctrineerd door vaders jarenlange negatieve verhalen over Japanners, namen alles zoals het kwam.

De economie in 2039

Voor de afkoopsom voor de hotelkamer waren het gezin en de Japanners het onvoorstelbare bedrag van 10,53 euro overeengekomen. Als rijke familie was dit voor de vier suitebewoners precies nog op te brengen. De wereld had een periode van ongekende hyperdeflatie gezien. Dat gold voor alle belangrijke industrielanden, maar met name in Europa was het hard gegaan. Daar was een negatieve spiraal ontstaan: politiek en economisch onbehagen onder burgers leidde tot terughoudendheid bij bestedingen, wat zorgde voor tegenvallende groei en steeds paniekerigere reacties bij politiek en centrale banken. Door de deflatie bedroeg een gemiddeld maandloon in Europa nog maar drie eurocent.

Japan was de uitzondering. Dit land liet al jaren solide economische groei zien gekoppeld aan een gezonde inflatie. Dit kwam vooral door de enorme oorlogsindustrie in het land. Bijna veertig procent van de Japanners was werkzaam in de wapenproductie of daaraan verwante industrietakken. Vrijwel overal elders in de wereld was er – onder het mom van kostenbesparingen – juist drastisch gesneden in defensiebudgetten. Er waren daarom geen spionagesatellieten meer die de opbouw van de Japanse strijdkrachten zouden hebben opgemerkt. En door een bijzonder succesvol afbouwprogramma van atoomwapens was er in de hele wereld geen atoombom meer te vinden om eventueel snel en daadkrachtig terug te slaan.

Voor de verklaring van zijn economische succes had Japan zelf vooral gewezen op zijn grote investeringen in onderwijs en infrastructuur. Het buitenland wist sowieso nauwelijks wat er zich in het Aziatische land afspeelde, want Japan had zich de afgelopen jaren steeds meer politiek en economisch geïsoleerd. Dat laatste was de afgelopen twee decennia internationaal gezien overigens de norm geweest, met alle gevolgen voor de mondiale handel en welvaart van dien. Het niveau van de wereldhandel had anno 2039 de oude top uit 2019 bij lange

na niet bereikt, ook niet gemeten naar volumes.

Door de structureel negatieve rente en de inmiddels gehalveerde, maar nog steeds aanwezige vermogensrendementsheffing hadden de meeste burgers in Nederland hun spaargeld weer onder de matras liggen. Dit zette de belastingopbrengsten onder druk, maar zorgde wel voor een bloeiende zwarte economie. Door de negatieve rente was het unieke Nederlandse fenomeen van de hypotheekrenteaftrek inmiddels een natuurlijke dood gestorven. Dit gaf de huizenmarkt een extra tik. Het bankwezen, dat zich anno 2039 primair bezighield met het verzorgen van het betalingsverkeer, was vrijwel overal volledig genationaliseerd. Door de deflatie waren steeds kleinere coupures geïntroduceerd. In eerste instantie waren dat de *microcenten*. Deze werden al spoedig gevolgd door *nano-centen*.

Politiek landschap

De Europese Unie was verdeeld over de aanpak van de deflatiesituatie. Dat kon ook haast niet anders, want de Unie was – ook als wordt gecompenseerd voor een paar uittrekters van het eerste uur – steeds verder uitgedijd. Anno 2039 omvatte de Europese Unie ook landen als Wit-Rusland, Oekraïne, Marokko, Tunesië en Egypte. Die hadden weliswaar niet allemaal de euro, maar wilden vanuit de EU-vestigingen in Minsk en Tunis natuurlijk wel graag meedenken. En met 378 miljoen inwoners was Nigeria, wat betreft bevolking, het grootste aspirant-lid van de Europese Unie. Door de snelle bevolkingsgroei van de afgelopen decennia had dit land inmiddels meer inwoners dan heel Afrika in 1970.

Voor wat betreft het eurobeleid gaven de grote, “oude” landen nog steeds de toon aan. Duitsland wilde graag een paar nullen wegstrepen met de invoering van de “*neue Euro*”, oftewel de *Neuro*. Ze vonden daarbij een bondgenoot in de Fransen, die het in deze context natuurlijk hadden over de

euron. Felle tegenstand kwam er echter uit Italië. Hier waren ze juist blij met de bestaande situatie: de bankbiljetten van tienduizend nanocent werden in dit land erg gewaardeerd. Ook het politiek landschap in Nederland was allesbehalve stabiel. Zelfs de grootste partij bleef in de jaren dertig bij de Tweede Kamer verkiezingen steevast onder de tien procent van de kiezers steken. Het vormen van een coalitie duurde vaak langer dan de totale zittingsduur van de betreffende regering.

Buiten Europa hadden de Verenigde Staten zich grotendeels in zichzelf gekeerd, na een gevaarlijk avontuur in de vroege jaren twintig, dat bijna tot een derde wereldoorlog had geleid. Het Amerikaanse volk had inmiddels meer dan genoeg van buitenlandse inmenging. China was sinds het instorten van zijn huizenmarkt eind jaren twintig ook primair bezig met het opruimen van binnenlandse problemen. Voor India, dat met bijna 1,6 miljard inwoners China als bevolkingsrijkste land ter wereld was gepasseerd, was het uitdaging genoeg om zijn groei in goede banen te leiden. Dit land had eveneens geen behoefte aan buitenlandse besognes.

Maar terug naar de kersverse vrijstaat met vier bewoners aan de Nederlandse kust. Voor het nieuw opgerichte rijk moest nog een naam worden verzonnen. De keuze viel op *De Gemeente Oostenrijk*. Waarom Oostenrijk? Simpel: het was het favoriete vakantieland van het gezin. En de Japanners wilden meteen een naam weten. Zo simpel is het leven soms. Vader had nog heel even aan de naam Kokura gedacht. Om de Japanners te pesten. Maar dat leek hem toch niet zo'n goed idee. Het werd dus Oostenrijk.

Oostenrijkse economie

Handel en toerisme waren voor Oostenrijk belangrijk. De vrijstaat had namelijk dringend inkomsten nodig. Er waren uitgaven voor van alles. Met name eten was duur. Het hotel was gelukkig na de bezetting door de Japanners een hotel

gebleven. Daarom was er bijvoorbeeld nog steeds roomservice. Dat was nodig ook, want de bewoners van de vrijstaat mochten hun hotelkamer niet uit. Met de roomservice kon Oostenrijk ook worden bediend. Dat kostte wel geld. En met roomservice is ook weer niet alles mogelijk. Zo was het hotel voor wat betreft een hoofdingrediënt van zijn gerechten omgeschakeld op rijst. De Oostenrijkers hadden daarom een steeds groter wordende behoefte aan aardappelen: ze zouden een moord doen voor een portie gekookte aardappelen!

Vis was overal schaars geworden. Echte vis was haast onbetaalbaar: de zeeën waren inmiddels vrijwel leeg. Grotere vissoorten waren al helemaal verdwenen. Hier en daar zwommen er nog wel wat sardientjes. Maar zelfs een blikje van die beestjes, dat al jaren over zijn houdbaarheidsdatum heen was, kostte goud geld. Mensen met een tropisch aquarium konden goede zaken doen, want sommige exotische vissoorten bleken prima te smaken.

Wat had Oostenrijk toeristen te bieden? Muziek, alcohol en wiet! Alcohol was door de Japanners verboden. En wiet al helemaal. Beide waren in Oostenrijk wel toegestaan. De in de vrijstaat beschikbare hoeveelheid alcohol was in eerste instantie klein: ook in een suite is de inhoud van de minibar zeer beperkt. Maar door de onderhandelingsvaardigheden van vader waren de Oostenrijkers erin geslaagd om een groot deel van de hotelvoorraad over te nemen. Op de pof, want vrijwel het gehele familievermogen was gebruikt voor vrijkoop en oprichting van de vrijstaat. De alcoholovername moest later worden terugbetaald. Net als de kosten voor de continue roomservice. Daarom waren inkomsten noodzakelijk. De oplossing was toerisme.

Wiet was er in Oostenrijk natuurlijk niet voorhanden. Dat was voor de toeristen een kwestie van zelf meebrengen. Maar op het terras van Oostenrijk kon het in ieder geval veilig worden gerookt. Als er genoeg wind stond tenminste. Want

Oostenrijk wilde geen grensconflict riskeren. De Japanners hadden verder westerse muziek verboden. In de Oostenrijkse suite was een CDA-speler aanwezig (een opvolger van de blu-ray). Er waren in Oostenrijk aan het begin van de bezetting alleen een paar CDA's van de familie beschikbaar. Vader had bij het begin van hun vakantie muziek van Spookrijder meegenomen. En natuurlijk waren er nog CDA's van Skullbuster, Pink Unicorn en Zerschmetterling. Maar daar zouden de buitenlanders niet voor blijven komen. Toeristen brachten echter ook hun eigen CDA's mee. En omdat die muziek door de bezetters toch verboden was, werden ze vaak in Oostenrijk achtergelaten. Eventueel tegen een vergoeding van een paar honderd nanocent. Al snel behoorde de verzameling westerse muziek in Oostenrijk tot de grootste in heel Europa.

Toeristen betaalden entreegeld. Mensen met patat mochten gratis naar binnen. De patat kwam van een snackbar die op de hoek van dezelfde straat als het hotel zou zitten. Ze hadden hem geen van allen gezien toen ze naar het hotel kwamen rijden. Of misschien ook wel; het was toen niet van belang. Maar nu was het een belangrijke bron van voedsel. Alcohol was bij bezoekers populair. Net als de muziekavonden.

Er was één dierlijke bewoner in de Gemeente Oostenrijk. Een toerist had ooit eens een konijntje mee naar binnen gesmokkeld en dat voor de lol op het terras vrijgelaten. Althans, dat was het vermoeden, want het beestje zat er opeens. Hij was erg snel en niet te vangen. Het diertje was door de Princess-zoon Balijn genoemd. Dat was een afkorting van balkon-konijn, waarbij "Princess" als wiskundefan de twee "kon's" tegen elkaar had weggestreept. Balijn was de enige bewoner van Oostenrijk met echte vrijheid. Hij leefde buiten en at het gras dat op het grote terras inmiddels overal weelderig tussen de tegels door-groeide.

Logo

In Oostenrijk waren ook enkele statussymbolen. Het belangrijkste was wel het tennisracket. Tennis was een hobby van moeder geweest in het pre-Japanse tijdperk. In de bezette gebieden was tennis echter door de Japanners verboden. In Oostenrijk was de sport wel toegestaan, maar er was in de vrijstaat te weinig ruimte om het enigszins serieus te spelen. In Oostenrijk stond inmiddels een kast vol met bijzondere rackets, onder andere van beroemde spelers. Omdat die in het buitenland toch waardeloos waren, konden ze vaak voor een habbekrats worden overgenomen. Vanwege het ruimtegebrek lagen ze in Oostenrijk eigenlijk ook alleen maar in de weg, maar moeder was er blij mee.

Het tennisracket was trouwens ook een onderdeel van het logo van Oostenrijk geworden. Vader had dat ontworpen. Het logo bestond uit een rode "O" met daarin een wit vlak. Binnen dat witte vlak waren twee gekruiste geweren afgebeeld. Dat was een ode aan het jagerschap van het opperhoofd van de vrijstaat. Onder de O met de geweren stond een naar rechts wijzend tennisracket. "Skullbuster" vond dat plaatje wel oké: lekker strijdbaar met die twee geweren. En over zijn suggestie voor het logo, een doodgeslagen gele vlinder, werd toch niemand enthousiast. Moeder was tevreden met het tennisracket en Princess kon het geen moer schelen. Vader had in het buitenland een bedrijf gevonden dat van het logo een vlag kon maken. Hij had er vijf van besteld en die in alle kamers van Oostenrijk gehangen.

Streng straffen

Oostenrijk kende voor bezoekers een streng regime. Dat begon met de grenscontrole maar gold vooral voor de straffen in de vrijstaat. Bezoekers moesten bij het binnengaan een document tekenen waarin ze verklaarden akkoord te gaan met de regels van Oostenrijk en de eventuele consequenties van het over-

treden daarvan.

De belangrijkste misdaden waren:

- Diefstal
- Binnen roken
- Bespreken van de buitenwereld
- Beledigen van Oostenrijk(er)

Het strenge regime kwam voor het leeuwendeel op het conto van vader. Hij was volgens zijn vrouw een “geboren leider”. Maar op zijn werk waren er mensen die daar anders over dachten. Hij stond bekend als een manager met een harde hand. Of beter gezegd: een ijzeren vuist. Zijn doel was het enige dat telde, mensen interesseerden hem niet, tegenspraak accepteerde hij niet. Zo gauw hij een nieuwe afdeling overnam, schoot het verloop onder zijn ondergeschikten de hoogte in. Alleen al bij het gerucht dat hij in de race was om naar een bepaalde afdeling te gaan, begon het betrokken personeel in paniek te solliciteren. Het bedrijf was daar heel tevreden mee: zijn komst was een garantie voor kostenverlagingen en verbetering van de winstgevendheid. Thuis vond iedereen het ook best: zijn vrouw zag vooral de maandelijkse salarisstrook en steeds vetter wordende jaarlijkse bonus en de kinderen waren ook dik tevreden met hun luxe levensstijl. Niets te klagen, niet naar vragen... In ieder geval werden vaders leiderschap en regels door de drie andere Oostenrijkers als vanzelfsprekend geaccepteerd. En het geld waarmee Oostenrijk was gekocht was tenslotte ook helemaal door hem alleen verdiend, zoals hij ook graag te pas en te onpas memoreerde.

Gaandeweg ontwikkelde de initiële vrijstaat zich echter steeds meer tot een dictatuur. Een dictatuur waarin iedereen continu goed op zijn woorden moest passen en elk moment voorzichtig moest zijn om niet ergens voor te worden gestraft. De straffen in Oostenrijk konden bestaan uit hoge geldstraffen oplopend tot de doodstraf (afhankelijk van de aard en ernst van het vergrijp). Op het beledigen van Oostenrijk of

één van zijn inwoners stond al gauw een boete van vijf eurocent. Vrijwel niemand kon zo'n bedrag natuurlijk ter plekke voldoen, maar velen betaalden toch achteraf vanuit het buitenland. De Oostenrijkers dreigden met een Japanse incasso op basis van een deal met de bezetter. Dat was pure bluf, maar uiteindelijk betaalde ruim driekwart van de bestrafden. Al met al leverden de boetes misschien nog wel het meeste geld voor Oostenrijk op.

De doodstraf stond potentieel op alle vergrijpen. Bijvoorbeeld bij een ernstige belediging, bij voorkeur richting vader. Voltrekking gebeurde altijd 's nachts, als alle buitenlanders weg waren. Dit was niet alleen om inmenging te voorkomen, maar ook om de onduidelijkheid in het buitenland over het lot van de bestrafden in stand te houden. Nadat de "crimineel" knock-out was geslagen, ging deze over de rand van het terras. De zwaartekracht deed dan zijn werk en vanaf de zevende was dat meer dan voldoende. De Japanners deden niet moeilijk bij het opruimen. Sterker nog, ze hadden direct onder het terras een speciale dumpplek gemaakt voor Oostenrijks afval, compleet met spatwand.

Vader was binnen Oostenrijk oppermachtig geworden. Hij wist als geen ander hoe hij zijn gezinsleden tegen elkaar uit moest spelen. Bijvoorbeeld als Princess weer eens tegen zijn moeder zat te zeuren dat de doodstraf toch echt niet kon. Dan beloofde vader zijn echtgenote dat ze haar reeds aanzienlijke racketverzameling verder mocht uitbreiden. Daar was ze dan blij mee en keek bij de volgende strafzaak weer de andere kant op. Tja, manager ben je tenslotte niet voor niets. Zijn fysieke eigenschappen waren ook niet bepaald in zijn nadeel: hij was een grote, sterke vent. En in ieder geval één van zijn zonen was een willige handlanger. Op Skullbuster kon hij altijd rekenen als er iemand over het balkon moest. Als dat gebeurde, trokken Princess en zijn moeder zich zo ver mogelijk terug. Op basis van de eerste drie dimensies was dat in Oostenrijk niet zo heel

ver. Moeder vluchtte dan ook meestal in een extra dimensie: *tijd*. Ze draaide haar zoete lievelingsmuziek uit het verleden, toen haar wereld nog in orde was. En ze bekeek de foto's van haar tenniswedstrijden. Daar had ze gelukkig nog een aantal ouderwetse afdrukken van. Die waren, in tegenstelling tot de laptops en telefoons, niet door de Japanners meegenomen. Princess ging op dat soort momenten meestal bij haar zitten.

Maar waar zijn moeder met haar gedachten teruggleed naar het verleden, nam hij op zo'n moment juist de vlucht naar *voren*. Hij fantaseerde over de toekomst. Over een tijd *na* Oostenrijk. Het zou toch mogelijk moeten zijn om daar weg te komen? Princess wilde graag gaan studeren en journalist worden. Geen verslaggever van duf nieuws, maar schrijver van interessante achtergrondartikelen. Voor een wetenschappelijk tijdschrift of zo. Hij hoopte dat hij later geen last zou krijgen van dat Oostenrijkse "gedoe". Maar hij had nooit actief meegedaan aan de geweldsexcessen in de vrijstaat. Dan hoeft het toch geen belemmering voor een succesvolle carrière te zijn? Iedereen zou toch wel snappen dat hij aan alles wat er in Oostenrijk gebeurde niets kon doen? Waarschijnlijk zou er wel een proces komen tegen zijn vader, en misschien ook zijn broer. Maar tegen *hem* zou er toch geen aanklacht worden ingediend? En indien dat wél zou gebeuren, dan zouden zijn moeder en hij elkaar volledig vrij kunnen pleiten. Bovendien had niemand hem toch iets slechts zien doen? Voorsortierend op de toekomst was hij in ieder geval Japans gaan leren. Uit een boek dat de bezetters huis-aan-huis hadden verspreid.

De wetten en strenge handhaving golden overigens ook voor de Oostenrijkers zelf. Princess had geen partner, maar de vriendin van Skullbuster kwam in het begin regelmatig langs. Ze kon echter haar mond niet houden over wat er in het buitenland gebeurde, dus die mocht al snel Oostenrijk niet meer in. En daar was ze nog goed mee weggekomen... Princess had ooit de fout gemaakt om binnen een sigaret op te steken.

Het stormde die dag en het regende bovendien pijpenstelen. Vader eiste als bestraffing een opsluiting van 48 uur zonder eten en drinken. Moeder probeerde zich hier zo goed mogelijk tegen te verzetten. Maar ze moest daarbij voorzichtig te werk gaan: haar man was sterk en kon hard slaan. Toch was ze er in geslaagd om de straf tot 36 uur te reduceren. Dat lukte ook alleen maar door het argument dat Princess bij het oplopen van schade aan zijn nieren naar de Japanners zou moeten. Dat wilde vader natuurlijk in geen geval. Tijdens zijn straf had Princess een spreuk op de muur van zijn kamer geschreven: l'Enfer, c'est l'Autriche! Een variant op een uitspraak van Sartre. Maar er was in Oostenrijk niemand die het begreep.

Problemen

Er stonden voor Oostenrijk continu twee zwaarbewapende Japanse militairen voor de ingang. Om de Oostenrijkers binnen te houden. Maar ook om ongewenste vreemdelingen buiten te houden. Hoewel de grenscontroles klagers op afstand hielden, deden er over de dingen die in Oostenrijk gebeurden in het buitenland wel geruchten de ronde. Dat er mensen zouden “verdwijnen”. Die geluiden hadden een negatieve invloed op het toerisme.

De Oostenrijkse financiën dreigden een probleem te worden. De alcoholvoorraad was beperkt en slonk snel. En voor de muziek alleen kwamen de mensen niet. Hoewel de hotelkamerhuur was afgekocht, waren de diensten van het hotel niet gratis. Met name het eten en drinken was een flinke kostenpost. In de vrijstaat was dan ook besloten om zo veel mogelijk kosten te besparen. Zo werd er met behulp van geïmporteerde zaadjes op het dakterras een moestuintje aangelegd, gingen de Oostenrijkers zelf de was doen (met behulp van een tweedehands wasmachine uit het buitenland) en werd besloten om meer gratis kraanwater te drinken. Dat moestuintje betekende overigens wel het einde van de vrijheid van Balijn, het balkon-

konijn. Vader had eigenlijk wel trek in het beest. Het vangen wilde hij zelf voor zijn rekening nemen, maar hij stond erop dat moeder het uit elkaar zou halen en zou koken. Maar zo'n compleet dier ontleden had ze nog nooit gedaan en wilde ze ook absoluut niet. In het pre-Oostenrijks tijdperk bracht haar man zijn vangst altijd netjes naar de poelier. Dat kon nu niet meer. Het eind van het verhaal was dat Balijn opeens uit Oostenrijk was verdwenen. Moeder zei dat ze het had zien gebeuren. Volgens haar sprong hij "zo maar opeens" over de rand. En nog "toevallig" op de goede plek ook: in de vuilnisbak. Exit Balijn. Ach, er was toch bijna geen gras meer tussen de stenen van het terras...

Niet lang na de dood van het balkonkonijn ontdekte moeder dat er regelmatig een grote, nors kijkende zilvermeeuw op het terras zat. Nu is dat aan de kust niet zo bijzonder. Maar vroeger was dat beest er niet. Er zaten toen hooguit een paar kokmeewuwtjes. De zilvermeeuw zat vaak met zijn indringende, gele ogen bij Oostenrijk naar binnen te kijken. Moeder vroeg zich af wat dat beest van hen wilde. Was het soms een reïncarnatie van Balijn?

De teruggang van het toerisme had overigens niet alleen invloed op de inkomsten. Zonder toeristen sloeg de verveling ook af en toe hard toe. Dat was een niet te onderschatten probleem. Buitenlandse bezoekers gaven tenminste nog wat afleiding, wat hard nodig was in een wereld zonder TV en oculistors. Nu er nauwelijks nog toeristen kwamen, waren de Oostenrijkers 24 uur per dag op elkaar aangewezen. Voor mens-erger-je-niet hadden ze inmiddels geen bord meer nodig. En hoewel ze inmiddels barstten van de CDA's, was muziek nu ook niet echt een goede afleiding. Er was maar één CDA-speler in Oostenrijk, en met de totaal verschillende muzieksmaak van de vier inwoners was onenigheid over wat er moest worden afgespeeld zo'n beetje voorgeprogrammeerd.

Op een gegeven moment kwam er geen enkele toerist

meer naar Oostenrijk. Soms was er wel wat rumoer aan de deur. Van mensen die kwamen “informereren” naar verdwenen familieleden. Maar die kwamen niet langs de Japanse grenswachten. Er was in een weekend ook een demonstratie onder het Oostenrijkse balkon. Daarbij werd een Oostenrijkse vlag verbrand. Vader vroeg zich af waar die in hemelsnaam vandaan kwam, want in de suite miste niets. Waarschijnlijk hadden ze die speciaal daarvoor in het buitenland laten maken. De demonstranten hadden ook een spandoek bij zich met daarop de tekst: “Laat de gevangenen vrij”. Om die tekst moest vader hard lachen. De Gemeente Oostenrijk maakte geen gevangenen... Skullbuster merkte op dat de demonstranten praktisch naast de “gevangenen” stonden. Of wat daar van over was. Gescheiden door slechts een muur. Daarop moesten de twee heren helemaal hard lachen. Moeder en Princess vonden het verre van grappig. Maar ook met de demonstratie wisten de Japanners snel korte metten te maken.

De ondergang

Op een dag werd er op de kamerdeur geklopt. Er stond een man in de gang. Het was geen militair en ook geen Japanner. Het was een keurig in pak geklede Nederlander, met een stropdas om. Hij had een korte maar duidelijke boodschap: hij verzocht het gezin te vertrekken. De Japanners hadden zich teruggetrokken. Oostenrijk werd weer een “gewone” hotelkamer. De vrijstaat moest worden ontmanteld.

De Japanners hadden zich teruggetrokken... Of dat betekende dat ze wereldwijd verslagen waren of alleen in Nederland een nederlaag hadden geleden: de Oostenrijkers hadden geen flauw idee. Er was immers een totaal verbod op buitenlands nieuws. Het zou zelfs kunnen dat de bezetter alleen uit de stad was verdreven. In ieder geval kregen de bewoners precies twee uur de tijd om te vertrekken. Voor een “normale” hotelkamer is dat natuurlijk ruim voldoende om je spullen in te pakken.

Maar voor het gezin, voor wie de suite hun “Ein und Alles” was geworden, was het wel erg kort. Niettemin stonden de bewoners van de voormalige vrijstaat twee uur later wereldvreemd en vogelvrij buiten op straat. Flink wat spullen, waaronder veel CDA's en bijna alle tennisrackets, hadden ze noodgedwongen in de hotelkamer achtergelaten. Geld hadden ze nog wel.

Aan het eind van de straat waar hun hotel lag, vonden ze een etablissement dat patat verkocht. Het was de mythische snackbar op de hoek, waar de toeristen die Oostenrijk bezochten, over hadden verteld. Het was de plek waar al die tijd hun zo gekoesterde aardappelen, in de vorm van patat, vandaan waren gekomen. Op het snackbarmenu stond ook een “Patatje Oostenrijk”. Die kostte de helft van normale patat. Volgens de snackbareigenaar was die gemaakt van een “speciaal soort” aardappel en bedoeld om mee te nemen door toeristen die naar de vrijstaat Oostenrijk gingen. Dat bestelde volgens hem verder nooit iemand. De ex-Oostenrijkers namen direct vier grote porties. Terwijl ze zaten te eten was de eigenaar van de snackbar opeens verdwenen.

Toen hij terug was gekomen, raadde hij zijn gasten aan om naar het stadhuisplein in het centrum te gaan. Daar zou een soort “welkomsteremonie” voor nieuwe inwoners zijn.

Toen de ex-Oostenrijkers niet veel later op het plein waren aangekomen, bleek dat helemaal leeg te zijn. Maar niet voor lang. Van alle kanten kwamen er opeens mensen aan gelopen. Uit de winkels, kroegen en cafés die aan het plein lagen, maar ook uit diverse zijstraten. Ze zeiden niets, maar liepen allemaal langzaam naar de vier in het midden van het plein toe. Sommige gezichten kwamen de ex-Oostenrijkers bekend voor: mensen die wel eens als toerist in de vrijstaat waren geweest. Skullbuster meende ook twee mensen te herkennen die hij bij de recente demonstratie had gezien. Het duurde niet lang of het gezin was compleet omsingeld door een grote groep mensen. Ze maakten niet echt een vriendelijke indruk

en begonnen dingen te roepen. De ex-Oostenrijkers hoorden kreten uit de menigte komen als ‘wat hebben jullie met mijn man gedaan?’ en ‘waar is mijn dochter?!’

Princess wierp zich op als intermediair en wilde met de mensen gaan praten. Zijn weinig subtiel vader zou de situatie alleen maar erger maken. Daarnaast had het gezinsopperhoofd zich in Oostenrijk natuurlijk bij veel mensen gehaat gemaakt, wat ook bleek uit ondubbelzinnige opmerkingen als ‘daar is die lul!’ Bovendien had Princess niets te vrezen; hij had nooit iemand iets misdaan... Maar kunnen nuanceren is niet echt een vaardigheid die een woedende menigte kenmerkt: Princess werd al snel als eerste door het woedende gepeupel overrompeld.

Het waren niet alleen mensen die meenden dat er in Oostenrijk geliefden waren verdwenen. De meeste mensen hadden, na al die ontberingen onder de Japanse bezetters, gewoon *honger*. En de Oostenrijkers zagen er stuk voor stuk goed doorvoed uit. Ze hadden de afgelopen tijd ook nauwelijks beweging gehad, dus dat betekende weinig spieren en veel vet. Qua voeding prima: dat zijn nuttige calorieën. Het aantal mensen werd in ieder geval steeds groter en al snel stond het hele plein vol.

De hongerige en wraakzuchtige meute had al gauw de kleding van de drie overgebleven ex-Oostenrijkers aan flarden gescheurd. In de menigte waren ook twee mannen met een bijl aanwezig. Dat vergemakkelijkte het losmaken van ledematen: eten om mee naar huis te nemen voor hongerige familieleden. Skullbuster had nog een mes bij zich. Hij slaagde er als enige in om één van zijn belagers uit te schakelen, door het mes met veel kracht door een oogkas van een aanvallende te slaan. Maar tegen de enorme overmacht kon hij ook niet op en al snel delfde hij het onderspit. Vader werd gevloerd door een klap van een bijl in zijn rug. Hij lag op de grond en kon zich nauwelijks nog bewegen. Een tweede klap scheidde zijn

hoofd van zijn romp. Het allerlaatste wat hij zag, terwijl zijn hoofd over straat rolde, was dat iemand er vandoor rende met één van de armen van zijn echtgenote.

Toen de rust 's avonds was weergekeerd, zat er op het plein een zilvermeeuw. Een grote zilvermeeuw, met felgele ogen. In het licht van de ondergaande zon deed hij zich rustig tegoed aan een portie nog vrijwel onverteerde patatpulp.